

{ KENTERINGen]digit

Rerum Novarum op 1 mei

Veertig jaar later: mei '68

Vlaamse overheid en islam

Stop deze wereld(wan)orde

KENTERINGen]digit

{KENTERINGen]digit is de digitale opvolger van {KENTERINGen] die tot de zomer van 2007 op papier verscheen. {KENTERINGen]digit wil een tijdschrift zijn waarin talrijke vertegenwoordigers en (basis)groepen uit de kritische christelijke basisbeweging de gedachten en krachten bundelen. Met dit magazine wil de redactie een blad aanbieden dat maatschappelijke toestanden helpt te analyseren en sporen trekt voor een oecumenische bevrijdingstheologie.

{KENTERINGen]digit legt de hoopvolle wendingen in onze maatschappij en kerken bloot. Het breekt met de logica van het kapitalisme en zijn wetmatigheden omwille van haar radicale keuze voor de zwaksten in onze samenleving.

De inhoud en de editoriaals van de 5 papieren jaargangen van {KENTERINGen] vind je op onze weblog <http://Kenteringen.skynetblogs.be>. {KENTERINGen]digit vind je hier op Abelweb, bij de publicaties onder digitaal register.

Redactie

Guido De Schrijver, Jozef Mampuys, Katrien Rombouts, Jan Soetewey, Karine Somers, Elke Vandepierre, Remi Verwimp.

Werken mee aan dit nummer

- Ludo Abicht (°36), filosoof, auteur van talrijke boeken rond filosofie en jodendom.
- Ida Dequeecker (°43), lid Vrouwen Overleg Komitee.
- Ina Koeman (°53), predikante VPKB, medewerkster Protestants Sociaal Centrum in Antwerpen.
- Rachida Lamrabet (°70), juriste, actief in het allochtone middenveld.
- Marij Loos (°54), lid CvS, lay-out.
- Hanna Mampuys (°82), educatief medewerkster vzw Motief.
- Jozef Mampuys (°49), lid CvS, militant in de christelijke arbeidersbeweging, eindredactie.
- Kris Merckx (°44), oprichter Geneeskunde voor het Volk, lid PvdA.
- Rita Mulier (°34), hoofdfiguur in de Vlaamse Vrouwenbeweging, medestichtster en voorzitter Vrouwen Overleg Komitee.
- Jan Soetewey (°41), medewerker CvS, redactielid.
- Pol Thoné (°42), gepensioneerde fabrieksarbeider.
- Elke Vandepierre (°73), coördinator Werkplaats voor Theologie en Maatschappij, redactielid.
- Remi Verwimp (°45), docent Werkplaats voor Theologie en Maatschappij, redactielid.

Foto cover: Indymedia

p5 * Er is maar één Belgische arbeidersbeweging

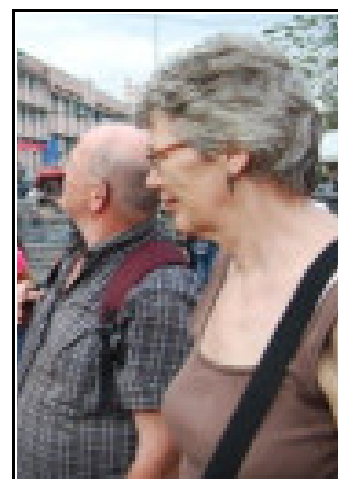
{KOP en munt]

Dit jaar vielen het feest van de christelijke en socialistische arbeidersbeweging, Rerum Novarum en 1 mei op dezelfde dag. De volgende keer zal in 2160 zijn. De kans is groot dat geen van ons er dan nog bij zal zijn. Reden genoeg om stil te staan bij deze uitzonderlijke gebeurtenis. Hoe verdeeld is de Belgische arbeidersbeweging? Of zijn het enkel hun organisaties? En hoe belangrijk is het dat hierin verandering komt?

p20 * Welkom bij Gabriela

{Reporter ter Plaatse]

Gabriela is niet enkel een meisjesnaam maar is op de Filippijnen vooral bekend als een sterke en strijdlustige vrouwenbeweging. Liesbeth Van der Toorn en Pol Thoné waren bij hen te gast tijdens een van hun vele solidariteitsreizen. Via het dagboek van Pol kunnen we mee genieten van hun ervaringen en het enthousiasme van strijdbare vrouwen op de Filippijnen.

p32 * "Ik ben niet gekomen om te slapen"

{Kunst-greep]

Met deze woorden liet padre Francisco Wuytack er van meet af aan geen twijfel over bestaan waarvoor hij niet naar Venezuela was gekomen. Wat hij er dan wel gedaan heeft werd bijna veertig jaar later schitterend in beeld gebracht door zijn zoon en cineast Fabio Wuytack. 'Persona non grata' is een integer en tegelijkertijd groots portret van de kunstenaar, revolutionair én vader Frans Wuytack.

3

Redactioneel

Mythen en verjaardagen

5

KOP en munt

Er is maar één Belgische
arbeidersbeweging

11

Kop en MUNT

Veertig jaar geleden was het
natuurlijk mei 1968

17

To the Point

Het Vlaams Hadith Project

20

Reporter ter Plaatse

Welkom bij Gabriela!

23

Klein Verzet

Brood en rozen

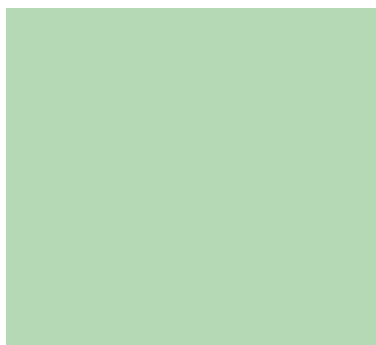
25

Het Derde Testament

Het einde van deze
wereld(wan)orde

32

Kunst-greep

“ Ik ben niet gekomen
om te slapen ”

Mythen en verjaardagen

Bij het lezen van de evangelieverhalen kunnen we onmogelijk zonder de achtergrond van de Joodse Oorlogen die in Judea plaatsvonden tussen 66 en 135 na Chr. De verhalen van die eerste messiaanse gemeenten, en hun visie op de praktijk van Jezus van Nazareth, dienen gelezen te worden in de context van een afschuwelijke catastrofe: het “ 11 september ” van Judea vond plaats in de zomer van 70 n.C. De opstand van het joodse volk tegen de verregaande uitbuiting vanwege de Romeinse bezetter resulteerde in een verpletterende nederlaag met de totale verwoesting van Jeruzalem. De tempel werd met de grond gelijk gemaakt, een vierde van de bevolking afgeslacht. De joden zagen niet alleen hun religieus, maar tegelijk ook hun politiek, juridisch en economisch centrum in één klap van de kaart gevaagd. Niets zou, na die zomer, ooit nog hetzelfde zijn.

Het is in die nadagen dat één van de strafste heldenverhalen van Israël opgetekend werd: de verschansing in de burcht van Massada, één van de laatste verzetshaarden van de Zeloten. Het jarenlange verzet eindigde ook daar in een nederlaag, tegen de suprematie van het Romeins Imperium was niets te beginnen. Maar de joden hadden wel gezworen dat zij liever zouden sterven dan verder te moeten leven onder de bezetting van de Romeinen. En aan die beloften hebben zij zich gehouden: toen de Romeinse troepen eindelijk door de versterkingsmuren beukten, hadden alle joden - mannen, vrouwen en kinderen - zich reeds het leven ontnomen. Geen levende ziel kon nog onder Romeinse handen vernederd worden.

Dit oude weerstandsverhaal tegen de veroveringshonger van een imperialistische wereldmacht is vandaag springlevend in de herinnering van jonge Israëlieten. Scholen voeren dagelijks busladingen leerlingen naar Massada: op schoolreis naar de wortels van de joodse onverzettelijkheid. Tussen de ruïnes van het verzetsbolwerk worden Israëliëse joden van kindsbeen af niet enkele onderwezen over hun geschiedenis, ze worden er vooral geïnjecteerd met een stevige dosis nationalisme. Want Massada is intussen uitgroeid tot hét voorbeeld van hoe de strijd tegen de Palestijnen moet gevoerd worden: fanatiek, meedogenloos, liever sterven dan een toekomst met hen.

De burcht van Massada is uitgroeid tot een symbool van de zionistische strijd. Generatie na generatie wordt joodse Israëli's op die plek geleerd hun Arabisch broedervolk te haten en te bestrijden, met dezelfde pitbull-mentaliteit waarmee ze ooit de Romeinse bezetter hebben bevochten. Het is angstaanjagend hoe het onderwijs zich leent tot een pedagogie van oorlogslogica en meewerkt aan een leerplan van systematische geschiedvervalsing. Want het Romeinse Imperium - dat aan het einde van de eerste eeuw alle landen rond de Middellandse Zee in zijn greep had - vergelijken met het Palestijnse volk, dat nu al zestig jaar in eigen land als vluchteling leeft, is complete waanzin. Zelfs wanneer je de Palestijnen slechts als voorpost beschouwt van een bredere Arabische alliantie: de vergelijking gaat niet op.

En toch werkt het: Deze maand viert de internationale gemeenschap het ontstaan van de staat Israël. De caesar van het Amerikaanse Imperium, George W. Bush gaat onder grote mediabelangstelling zijn trouwste bondgenoot Israël een gelukkige verjaardag wensen, en welke plaats kiest hij daarvoor uit? Inderdaad: Massada. *Of all places.* Ter-

wijl de Texaan zich uitgebreid van zijn beste kant laat fotograferen, praat hij de internationale media in met voorspellingen over een spoedige oplossing voor het conflict, “ op voorwaarde, natuurlijk, dat beide partijen bereid zijn toegevingen te doen ” voegt hij er fijntjes aan toe. Maar terwijl zijn lippen bewegen, brengt Bush - door de inscenering in Massada - een andere, weliswaar onuitgesproken boodschap naar voren, nl.: “ Wij zullen samen tegen die moslimhonden strijden, -zoals we ooit hier in deze verschansing gevochten hebben: *zonder* toegevingen! Tot de dood, als het moet. ” Elke Israëliische jood, jong of oud, heeft aan dat ene beeld van Bush in de ruïnes van Massada genoeg om dié boodschap te horen klinken.

En de rest van de wereld, staart zich blind op het diplomatieke theater, ziet de Grote Vredestichter handjes schudden en glimlachen, hoort hem boodschappen van hoop en ‘ s jaloom ’ verkondigen, dáár op die prachtige plek in de woestijn, zoals Mozes bijna, bovenop de berg, daar in ...

– “ Hoe heet die plek ook al weer, ...? Moeten we beslist ooit eens naartoe reizen, schat. Moet je kijken wat een prachtig panorama! ”

Laat ons daarom, tegen de mythevorming, in deze maand de ‘ Nakbah ’ gedenken. De ‘ catastrofe ’ die gepaard ging met de oprichting van de staat Israël: de massale en gewelddadige verdrijving van de Palestijnen. 418 Palestijnse dorpen en zes grote steden werden etnisch gezuiverd. Meer dan 700.000 mensen werden van de ene op de andere dag van het statuut van burger in dat van vluchteling gedwongen. Twee derden van de Palestijnen werden van hun grond verdreven. Momenteel zijn er ruim 4 miljoen erkende Palestijnse vluchtelingen, maar door de Israëliische Wet op de Terugkeer van 1950 kunnen die nooit meer naar hun land en eigendommen terugkeren. Nochtans bevestigt de VN-resolutie 194 het recht op terugkeer van de Palestijnen naar hun land van oorsprong. De overige Palestijnen leven als tweederangsburgers in hun eigen land, worden systematisch beroofd van hun vruchtbare gronden en waterputten, worden verdrongen door Joodse kolonisten (de joodse kolonies hebben zowat 40% van alle grond op de Westelijke Jordaanoever in beslag genomen), ze worden gedwongen om te wonen in een openluchtgevangenis omringd door een apartheidsmuur. Laat ons nog even wachten met het vieren van verjaardagen, maar eerst werken aan bewustmaking rond deze tragedie die de basis van het conflict vormt -samen met de joodse vredesbeweging in Israël trouwens, die ontzettend hard werkt aan de bewustwording omtrent deze geschiedenis bij de eigen gemeenschap.

Palestina is geen probleem van het Midden-Oosten. Het is een probleem dat door Europa gecreëerd is. Het is onze verantwoordelijkheid om het beleid van de staat Israël aan te klagen en gerechtigheid te eisen voor het Palestijnse volk. Hopelijk, ooit, vieren we de verjaardag van een democratische en seculiere staat waarin Israëli's en Palestijnen het eigen en mekaars nageslacht een toekomst gunnen.

Elke Vandepierre

Er is maar één Belgische arbeidersbeweging

Dit jaar vielen het feest van de christelijke en socialistische arbeidersbeweging, Rerum Novarum en 1 mei op dezelfde dag. De volgende keer zal in 2160 zijn. De kans is groot dat geen van ons er dan nog bij zal zijn. Reden genoeg om stil te staan bij deze uitzonderlijke gebeurtenis. Hoe verdeeld is de Belgische arbeidersbeweging? Of zijn het enkel hun organisaties? En hoe belangrijk is het dat hierin verandering komt?

België behoort samen met de Scandinavische landen tot de top wat de syndicalisatiegraad betreft. Afhankelijk van de gehanteerde criteria zijn in ons land 60 tot 75% van alle werknemers lid van een vakbond. In weinige landen speelt de georganiseerde arbeidersbeweging bovendien zo 'n belangrijke rol op het sociaaleconomisch terrein als in ons land. Maar echt uniek is België op het vlak van de arbeidersbeweging om minstens drie redenen: om het bestaan van een liberale vakbond, wat overal ter wereld aangevoeld wordt als een samenstelling die ondenkbaar is; om het bestaan van twee heel grote vakbonden, terwijl overal ter wereld waar meerdere vakbonden bestaan, die meestal gedomineerd wordt door één organisatie; en tenslotte en zeker niet in het minst, omdat de met afstand grootste vakbeweging in ons land zichzelf voorstelt als een christelijke vakbeweging. Wie ook maar een beetje contacten heeft met syndicalisten in het buitenland kan er van meespreken hoe moeilijk het is om vooral dit laatste gegeven geloofwaardig te maken.

Foto: Indymedia

1 mei en Rerum Novarum

Ieder jaar vieren de socialistische en christelijke arbeidersbeweging in ons land hun bestaan. De socialistische arbeidersbeweging doet dit op 1 mei, de christelijke op Hemelvaartsdag. In het verleden gebeurde dit stevast met grootse en kleurrijke optochten, waarbij het aantal deelnemers uitdrukking moest geven aan de sterkte van de beweging. Onderlinge concurrentie was ook hier nooit ver weg: wie kan het grootst aantal mensen op de been brengen tijdens de talrijke optochten over heel het land? Maar voor beiden geldt dat het massale en feestelijke karakter van beide optochten bijna omgekeerd evenredig was/is aan de feitelijke machtspositie die de beide arbeidersbewegingen doorheen de jaren hadden opgebouwd.

1 mei, dag van de arbeid en de internationale solidariteit

Op 1 mei 1886 staakten in de Verenigde Staten 340.000 werkers voor de 8-urige werkdag, een nooit gezien succes! Dat was het resultaat van twee jaar propaganda en mobilisatie door de vakbeweging van die dagen. Op sommige plaatsen werd de eis voor de 8-urige werkdag ingewilligd, maar op andere plaatsen lieten de bazen door de politie stakingbrekers uit de omliggende dorpen aanvoeren. Toen de werkers hier tegen betoogden opende de politie het vuur. Er vielen 6 doden. Een dag later volgde een bomaanslag op een protestmeeting en die kostte het leven aan 7 politiemensen. 8 arbeidersleiders werden opgepakt en ter dood veroordeeld. Niet omdat bewezen was dat zij het gedaan hadden maar "omwille van de economische en politieke ideeën die ze verspreid hadden". Na deze gebeurtenissen besloten de Amerikaanse arbeiders dat 1 mei 1890 een strijddag voor de achturige werkdag zou zijn.

Ondertussen waren de socialistische partijen van heel de wereld in Parijs bijeen gekomen in een poging om een nieuwe internationale organisatie op te richten. Op het einde van die bijeenkomst werd daar eensgezind volgende resolutie aangenomen. "Er zal een grote internationale manifestatie op een vaste datum georganiseerd worden, zodat, in alle landen en in alle steden tegelijkertijd, op dezelfde overeengekomen dag, de arbeiders de overheid ertoe aanmanen de arbeidsdag wettelijk tot acht uur te beperken. Vermits tot een gelijkaardige manifestatie reeds besloten is voor 1 mei 1890 door de American Federation of Labor, wordt deze datum aangenomen voor de internationale manifestatie."

Zo werd 1 mei de dag van de arbeid en de dag van de internationale solidariteit.

Rerum Novarum (15 mei 1891): ideologisch fundament van de christelijke arbeidersbeweging

Op 15 mei 1891 verschijnt - met de beginwoorden 'rerum novarum' [nieuwe zaken, toestanden] - de eerste pauselijke tekst of encycliciek die volledig gewijd is aan het 'sociale vraagstuk' zoals het zich in die tijd stelde. Aan het ontstaan van die encycliciek gaat een hele voorgeschiedenis van interne discussie vooraf over de vraag welke houding de katholieke kerk moest aannemen tegenover de alsmaar erger wordende sociale gevolgen van het kapitalisme. Die vraag was des te dringender geworden door het toenemende succes van de socialistische beweging en haar antwoord om een einde te stellen aan deze situatie door klassenstrijd. Rerum Novarum had dan ook een drievoudige boodschap: een scherpe veroordeling van de excessen van het kapitalisme en dan vooral van de sociale gevolgen hiervan; een afwijzing van het socialisme dat tot maatschappelijke wanorde leidde en het katholieke geloof ondermijnde en tenslotte de boodschap dat niet klassenstrijd maar veeleer klassensamenwerking de enige goede strategie kon zijn om tot een oplossing van het sociale vraagstuk te komen. Met deze encycliciek had de pas opgerichte antisocialistische, later christelijke vakbeweging, meteen een stevige ideologische basis voor de strijd tegen de steeds meer in socialistisch vaarwater terechtgekomen arbeidersbeweging in ons land. De herdenking van Rerum Novarum, aanvankelijk op de verschijningsdatum van 15 mei en later op Hemelvaartsdag, groeide vooral na de Eerste Wereldoorlog uit als de tegenhanger voor de christelijke arbeidersbeweging in ons land van de 1 meiviering van de socialistische arbeidersbeweging.

Samen sterk
uw job() ons werk

Collecties Amsab

Beide arbeidersbewegingen zijn vandaag niet meer weg te denken uit de Belgische samenleving en spelen een doorslaggevende rol in alle sociale aangelegenheden in ons land. In schril contrast daarmee hebben beide bewegingen het steeds moeilijker om nog behoorlijk wat volk naar hun herdenkingsvieringen te krijgen. Het feestelijk karakter is grotendeels ingeruild voor toespraken die vooral goed beluisterd worden door de politiek en de media. Welke publieke, op de eerste plaats voor de eigen achterban, boodschap willen de arbeidersorganisaties meedelen aan het politiek beleid? Hoe verschillend of gelijklopend zijn die boodschappen? Vooral die laatste vraag is belangrijk. Hoe gelijkjer de boodschap, hoe dwingender het is voor de politiek om er mee rekening te houden. En hier komt dus weer de vraag naar het waarom van de organisatorische verdeeldheid van de Belgische arbeidersbeweging om de hoek kijken.

Voor de groep '**Beweging voor een strijdbare en politiek zelfstandige christelijke arbeidersbeweging**' was het samenvallen van 1 mei en Rerum Novarum dit jaar ook aanleiding haar visie rond deze kwestie te formuleren.

Van de 'tijdelijke eenheid' van Rerum Novarum en 1 mei in 2008 naar een (h)echte eenheid van de Belgische arbeidersbeweging

(...)

Het ligt voor de hand dat op deze unieke dag opnieuw de vraag wordt gesteld naar de organisatorische eenheid van de Belgische arbeidersbeweging. Want waarom moeten er twee (of meerdere) organisaties bestaan om dezelfde kerndoelstellingen te behartigen: de verdediging van de belangen van de werknemers en hun gezinnen? Verschilt het belang van een werknemer als werknemer naargelang hij christelijk, socialistisch, liberaal enzovoort is? Neen toch? "In de mijn zijn we allemaal zwart", is een gekende uitspraak die in alle duidelijkheid illustreert dat werknemersbelangen gelijk en ondeelbaar zijn. Waarom zijn er dan toch die verschillende organisaties? Natuurlijk is dat een complex verhaal. De kern is echter dat de oorsprong van die verschillende organisaties niet gelegen is in het verschil tussen werknemersbelangen maar veeleer in de politiek-ideologische ontstaansachtergronden. (...)

Gelukkig heeft de politiek-ideologische verdeeldheid van de Belgische arbeidersbeweging nooit belet dat beide vakbonden inzagen dat het echte belang van alle werknemers het meest gebaat was bij een zo goed mogelijke samenwerking. Het was zeker geen toeval dat na de Eerste Wereldoorlog de voorstellen tot samenwerking vooral uitgingen van het veel kleinere ACV, voorstellen die (bijna) stevast werden afgewezen door het veel grotere ABVV, toen nog Syndikale Kommissie genoemd. Een keerpunt was de algemene staking in 1936 toen duidelijk werd dat zonder het ACV een algemene staking in Vlaanderen niet meer mogelijk was. Het ABVV erkende toen willens nillens het belang van het ACV wat zeker heeft bijgedragen tot het enorme succes van deze staking. Tijdens en vlak na de Tweede Wereldoorlog werden er tussen de bestaande vakbonden van alle strekkingen heel wat gesprekken gevoerd om tot een eenheidsvakbeweging te komen. Het ACV verwierp de uiteindelijke voorstellen, ondermeer omdat het totaal niet akkoord kon gaan met de opname van de tijdens en vlak na de oorlog gegroeide vakbonden van communistische strekking in die eenheidsvakbond. Het ACV legde zich toen vast op de formule 'e eenheid in actie in de meervoudigheid van de organisaties' zonder daarom principieel een eenheidsvakbeweging af te wijzen.

In de meer dan zestig jaar die sindsdien verlopen zijn, heeft deze opstelling ook bij het ABVV het pleit gewonnen. Op dit ogenblik is niemand in de bestaande vakbonden echt

Foto: Indymedia

vragende partij om tot een eenheidsvakbeweging te komen terwijl tegelijkertijd de samenwerking op alle niveaus steeds sterker benadrukt wordt. De verschillen in organisatie, in werkingscultuur en traditie zijn zo groot dat een overgang naar een eenheidsvakbeweging ongelooflijk veel tijd en energie (en geld?) zou kosten. Het lijkt daarom zinvoller om die tijd, energie en dat geld te steken in een goede en efficiënte samenwerking. Maar de vraag blijft hoe die samenwerking er dan wel moet uitzien om de belangen van de werknemers zo goed mogelijk te behartigen. Er kan zeker nog heel wat meer gebeuren dan nu om tot een echte systematische samenwerking te komen tussen beide grote vakbonden op alle niveaus. Zeker op het niveau van de ondernemingen kan hier nog heel wat vooruitgang worden geboekt. Cruciaal hiervoor lijkt ons dat in beide vakbonden met respect gedacht en gesproken wordt over de andere vakbond. Dat beide vakbonden en hun vertegenwoordigers, vrijgestelden en militanten, de boodschap uitdragen, zowel in woorden als in daden, dat enkel door samenwerking de belangen van alle werknemers het best kunnen behartigd worden tegenover de werkgevers en dat iedere verzwakking van die samenwerking in het nadeel is van de werknemers en in het voordeel van de werkgevers. Dit betekent helemaal niet dat er geen meningsverschillen kunnen zijn tussen de vakbonden. Maar dergelijke meningsverschillen bestaan er ook binnen de vakbonden zelf. Het betekent wel dat die meningsverschillen tussen vakbonden moeten behandeld worden als meningsverschillen tussen gelijkgezinden, tussen organisaties die in essentie dezelfde doelstellingen nastreven en dus liefst binnenskamers worden uitgediscussieerd. In het belang van de werknemers moet de Belgische vakbeweging naar buiten als één blok optreden. En dat niet alleen tegenover de werkgevers, maar ook tegenover de overheid en op het politieke terrein.

Voor al dat laatste is gezien de ontstaansgeschiedenis van beide grote vakbonden niet zo vanzelfsprekend. De voorbije decennia hebben zowel ACV als ABVV voorzichtige stapjes gezet om zich politiek-ideologisch zelfstandig te maken van de door hen geprivilegieerde politieke partijen. Die verzelfstandiging wordt steeds belangrijker naarmate zowel de christendemocratische als socialistische partijen steeds meer evolueren (of reeds geëvolueerd zijn) naar centumpartijen waarin het neoliberal gedachtegoed steeds dominanter wordt. Dit neoliberal gedachtegoed staat volledig haaks op de echte werknemersbelangen. Een (h)echte eenheid tussen de arbeidersbewegingen in ons land zal dus ook maar echt mogelijk zijn indien beide zich echt onafhankelijk opstellen t.o.v. de christendemocratische en socialistische partijen. Voor ons als Beweging maakt deze onafhankelijke opstelling van het ACV onlosmakelijk deel uit van ons pleidooi voor een onafhankelijke politieke opstelling van de koepel van christelijke werknemersorganisaties, het ACW. Maar ook aan socialistische zijde lijkt ons een dergelijke onafhankelijke politieke opstelling van de socialistische arbeidersbeweging noodzakelijk.

‘ Ons sociaal model, waardevol en niet te koop ’

Niets is zo moeilijk te veranderen als symbolen. Het was dus al vrij vlug duidelijk dat geen van beide arbeidersbewegingen in ons land hun symbolische herdenkingsfeesten zouden willen opgeven voor een gezamenlijke feestviering. En met daar bovenop de wel zeer nabije sociale verkiezingen van 5 tot 18 mei, is het bijna een klein wonder dat beide grote arbeidersbewegingen samen een colloquium organiseerden op 28 april. Op dit colloquium hebben de kopstukken uit beide arbeidersbewegingen bovendien een gemeenschappelijke verklaring ondertekent ter verdediging van ons sociaal model. In zekere zin brachten zij hiermee tot uiting dat ondanks de organisatorische verscheidenheid beide bewegingen

zich maar al te goed bewust zijn van het feit dat zij samen de belangen verdedigen van alle Belgische werknemers en hun gezinnen. De gemeenschappelijke verklaring laat daarover geen twijfel bestaan: "Als sociale bewegingen hebben wij een duidelijke gemeenschappelijke visie op de samenleving. We willen daartoe vandaag, aan de vooravond van 1 mei en Rerum Novarum, een belangrijk en eensgezind signaal geven. We bundelen onze krachten om ons sociaal model te behouden, te versterken en te vernieuwen. We bundelen onze krachten om de troeven van ons systeem uit te dragen. We bundelen onze krachten om neen te zeggen tegen een verdere vermarkting ervan. We scharen ons achter een gemeenschappelijke verklaring die onze tien prioriteiten verwoordt. "

Foto: Indymedia

Tien prioriteiten ter verdediging van ons sociaal model

1. **Ons sociaal model is té waardevol voor een uitverkoop.** We moeten de troeven in de verf zetten en internationale bondgenoten zoeken die onze waarden onderschrijven. Ons sociaal model is geen rem, maar een opportuniteit voor stabiele economische groei.
2. **Solidariteit tussen personen, dé hoeksteen van ons sociaal model.** De federale solidariteitsmechanismen, waaronder de sociale zekerheid, moeten op federaal niveau georganiseerd blijven.
3. **De sociale zekerheid mag niet verglijden tot een armoedig bijstandsstelsel.** Ze moet voldoende sociale bescherming bieden aan iedereen, zodat er een reed maatschappelijk draagvlak voor behouden blijft en zodat extra private verzekeringen geen noodzaak zijn. De overheid moet zorgen voor een solidaire, stabiele en voldoende financiering.
4. **De welvaartsgroei moet rechtvaardig worden verdeeld.** De koopkracht van werknemers en niet-actieven moet gevrijwaard en verhoogd worden.
5. **Armoede hoort niet thuis in een sociale welvaartsstaat.** Armoedebestrijding vergt een geïntegreerd beleid, zowel inzake inkomen, arbeid, huisvesting, onderwijs en samenleven.
6. **De sociale zekerheid en de sociale diensten mogen niet ondermijnd worden door de commerciële markt.** De waarden van ons model staan haaks op de uitgangspunten van winstgerichte organisaties.
7. **De overheid moet een sterke rol blijven spelen,** bij uitstek in sectoren waar de vermarkting al zijn intrede heeft gedaan, zoals bij een deel van de nutsvoorzieningen.
8. **Sociaal middenveld: nodig en springlevend.** De overheid moet de rol van het sociale middenveld versterken in plaats van uithollen.
9. **Europa moet ook een sociaal en fiscaal Europa worden,** dat niet enkel intern meer recht doet aan sociale doelstellingen, maar ook mee de bakens uitzet voor een sociale globalisering.
10. **De globalisering moet een duurzaam en sociaal karakter krijgen.**

De volledige tekst van de gemeenschappelijke verklaring is te vinden op <http://www.acw.be/content/view/1395/405/>

Deze gezamenlijke verklaring is des te belangrijker omdat in de huidige economische en sociale situatie een rechtvaardige verdeling van de welvaart steeds sterker onder druk komt te staan. Het aandeel van de inkomsten uit arbeid in de totale rijkdom van ons land wordt steeds kleiner. De koopkracht van bijna alle inkomenscategorieën gaat achteruit. Op de arbeidsmarkt lijkt de flexibiliteit op alle terreinen aan een onstuitbare opmars begonnen. En de armoede blijft met 15% in ons land onaanvaardbaar hoog. Wij kunnen daarom alleen maar hopen dat de gemeenschappelijke verklaring ter verdediging van ons sociaal model op 28 april door de kopstukken van beide grote arbeidersbewegingen in ons land, niet beperkt blijft tot een eenmalig initiatief naar aanleiding van het toevallig samenvallen van 1 mei en Rerum Novarum. Waarom kan dit niet de eerste stap zijn naar een verdere samenwerking ook op het politieke terrein om ooit te komen tot een partij die echt opkomt voor de belangen van alle werkenden, sociale uitkeringstrekkers en hun families? Wie weet vieren we dan ooit met zijn allen samen zowel 1 mei als Rerum Novarum, ook wanneer beiden niet op eenzelfde dag vallen.

Jozef Mampuyts

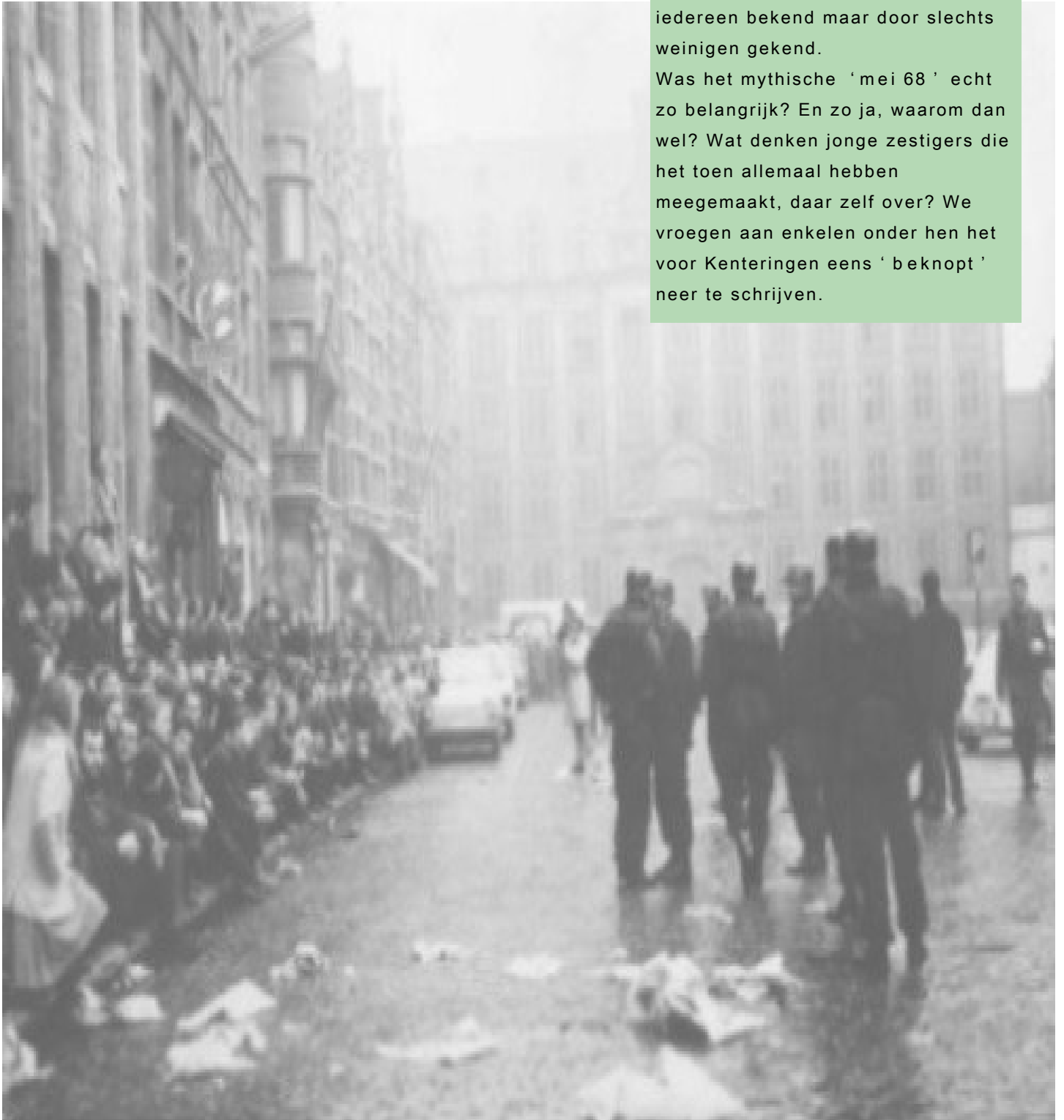
Foto: Indymedia

Veertig jaar geleden was het natuurlijk mei 1968

Als je bijna bedolven raakt onder de vloed aan boeken, artikels, getuigenissen, tentoonstellingen, televisie- en radioprogramma's over het fenomeen 'mei 68', dan kan je moeilijk anders geloven dan dat die meimaand toch wel iets heel speciaals is geweest. Een echte mythe is het geworden, voor bijna iedereen bekend maar door slechts weinigen gekend.

Was het mythische 'mei 68' echt zo belangrijk? En zo ja, waarom dan wel? Wat denken jonge zestigers die het toen allemaal hebben meegemaakt, daar zelf over? We vroegen aan enkelen onder hen het voor Kenteringen eens 'beknopt' neer te schrijven.

De subversieve kracht van het verzet

Dat 'mei 68' vandaag nog betekenis heeft blijkt uit de behoefte van velen om er persoonlijk of maatschappelijk mee af te rekenen. Bekende en minder bekende mei 68'ers doen hun betrokkenheid van toen af als een jeugdzonde. Andere verenigen de betekenis van 'mei 68' tot een puur culturele omwenteling. Wie de brede maatschappelijke betekenis van 'mei 68' objectief probeert in te schatten over dit soort bagatelliserende persoonlijke verhalen heen wordt nostalgische mythevorming verweten. En de rechterzijde, op zoek naar argumenten voor het herstel van orde en waarden, stelt 'mei 68' verantwoordelijk voor de individualistische en permissieve ontsporing van de huidige maatschappij. 'Mei 68' is blijkbaar toe aan een herinterpretatie. Waarom?

Wanneer wereldwijd een ganse generatie de gevestigde naoorlogse orde en 'welvaart' fundamenteel in vraag stelt, collectief nadenkt en discussieert over een maatschappelijk alternatief én zich daar ook nog concreet voor engageert, dan is er iets fundamenteels aan de hand. Dat gebeurde in de jaren '60. Een krachtige onderstroom van maatschappelijk onbehagen kwam aan de oppervlakte en zette zich om in een collectieve zoektocht naar zelfbeschikking én solidariteit, autonomie én democratie, persoonlijke bevrijding én nieuwe vrije sociale relaties, een andere wereld. Een politieke, sociale, culturele en seksuele omwenteling was in de maak. In 1968 culmineerde dat in drie indrukwekkende hoogtepunten met symboolwaarde: het Têt-offensief in Vietnam tegen de US-agressor, wat een enorme strijd golf opwekte in de ganse wereld tegen het Amerikaans imperialisme en voor het recht op onafhankelijkheid van het Vietnamese volk; de studentenrevolte en de algemene werkstaking in Frankrijk tegen de kapitalistische uitbuiting en voor vrijheid; de Praagse lente tegen het stalinisme en voor socialistische democratie.

De impact van die strijdervaringen en idealen enkel meten aan hun absolute succes, dat vaak uitbleef -de strijd in Frankrijk werd gerecupereerd door het systeem, de Praagse lente werd neergeslagen- is een deel van het verhaal verdonkeremanen. Uit 'mei 68' zijn immers de nieuwe sociale bewegingen en politieke formaties voortgekomen -de vrouwenbeweging, de derde wereldbeweging, de milieubeweging, klein links-, die alle én de bestaande orde in vraag bleven stellen én strijden voor onmiddellijke concrete eisen. Dit laatste met succes. De verwezenlijkingen van de vrouwenbeweging hebben onze samenleving zeker veranderd (het recht op zelfbeschikking, vrije anticonceptie, legalisering van abortus, wettelijke gelijkheid enz.).

Maar de wereld is natuurlijk niet fundamenteel veranderd. Intussen houdt het neoliberale offensief, dat op gang kwam in de jaren 80 en dat de échte bron is van het egoïsme en het "ieder voor zich", ons voor dat die wereld de best mogelijke is. Dit overheersende discours is in totale tegenspraak met alles waarvoor 'mei 68' tot nog toe staat. Dat verklaart de groeiende behoefte aan een herinterpretatie ervan. 'Mei 68' is vandaag relevant in de mate dat het verhaal van de subversieve kracht van het verzet van onder uit overtuigend levendig kan gehouden worden.

*Ida Dequeker,
feminist-socialist van het eerste uur,
tot op vandaag actief in de feministische
en socialistische beweging in Vlaanderen.*

Laat honderd bloemen bloeien

In Noord-Amerika, waar ik sinds 1965 les gaf, begon 'mei 68' al in 1964 met de Free Speech Movement, de revolte van de studenten van Berkeley tegen de uitlopers van McCarthyperiode, die links Amerika efficiënt ondergronds had gedreven. Deze opstand kreeg de steun van de hippiebeweging die vanaf 1965 opriep tot een "contracultuur" tegen de dominant geworden consumptiemaatschappij. Wij lazten en bespraken in kleine groepjes "De ééndimensionele mens" van Herbert Marcuse (1964) en "De vrouwelijke mystiek" (1963) van Betty Friedan, het manifest van de tweede feministische golf. Onze belangrijkste bron was echter "Monopoly Capital" (1966) van Baran en Sweezy, een marxistische analyse van het triomferende naoorlogse Amerikaanse en wereldwijde kapitalisme.

Het leek wel alsof het hek van de dam was, want op korte tijd kwam er een verbinding tot stand tussen de volgelingen van Martin Luther King en de in 1965 vermoorde Malcolm X in de strijd voor de burgerrechten van de zwarten, de verdedigers van de Cubaanse revolutie die toen als het begin van een totale revolutie in heel Latijns-Amerika werd ervaren, de dagelijks breder wordende mobilisatie tegen de oorlog in Vietnam, de radicale feministen en de ontvoogdingsstrijd van de homoseksuelen, de American Indian Movement en de strijd voor de emancipatie van de achtergestelde Mexicaans-Amerikanen en Portoricanen. Het enthousiasme voor de Culturele Revolutie in China leidde tot de oprichting van nieuwe communistische partijen zoals de October League (de latere CPUSA-ML) en de Revolutionary Union (later de Revolutionary Communist Party). Deze brede en heel diverse Movement haalde bijna elke dag het nieuws, zodat het een paar jaar leek alsof we het pleit zouden winnen, van Peking en Havana tot de getto's en barrios en de universiteitssteden in de Verenigde Staten.

Toen we de beelden zagen van de Praagse Lente en de betogingen in Parijs en andere Europese steden werden we alleen maar versterkt in onze overtuiging dat het tij bijna overal ter wereld aan het keren was en de voorgeschiedenis van de mensheid op sterven na dood was.

Indien we onze theoretische bronnen, vooral "Monopoly Capital", iets aandachtiger hadden gelezen zouden we minder verbaasd geweest zijn, toen die hele beweging na het einde van de oorlog in Vietnam en de oliecrisis van 1964-65 om onverklaarbare redenen begon te sputteren en uit elkaar dreigde te vallen. De tegenstellingen tussen de objectieve belangen van al deze groepen waren groter dan onze plechtige verklaringen over de fundamentele éénheid van de strijd en sterk emotionele momenten zoals het folkfestival in Woodstock en de nachtelijke Mars op het Pentagon waar alle deelnemers elkaar spontaan "brother" en "sister" noemden en we samen met stokslagen en traangas door de politie uiteengejaagd werden. Er werden stilaan en vrijwel ongemerkt fronten gevormd tussen de verschillende groepen en, wat we niet voor mogelijk gehouden hadden, de door ons zo verachte dogma's staken opnieuw de kop op. Mei '68 was, achteraf bekeken, inderdaad "niet meer dan een begin" geweest. Niet meer, maar ook niet minder.

Ludo Abicht

genoot een langdurige klassieke universitaire opleiding als lid van de Jezuïetenorde. Hij studeerde aan diverse universiteiten in Europa en de VS, waar hij ook docent werd. Hij maakte de jaren '60 in de VS mee. Bij zijn terugkeer naar België werd hij lid van de KP. De laatste jaren is hij vooral bekend voor zijn talrijke publicaties over filosofie en het jodendom en zijn standpunten als links flamingant.

Mei 68: Resultaten? Jazeker. Overname van de macht? Zeker niet.

Mei 68 was een verhevigd moment in een proces dat al eventjes bezig was. In de naoorlogse jaren groeiden wij op in een wereld waar veel vastgeroest zat. Het autoritaire gezag van de kerk, de partij, de pers, de school, het was allemaal verzuild van de wieg tot het graf. Er werd voor u gedacht. De juridische macht van de familie vader, het gezag van het gezinshoofd, de invloed van het instituut kerk, de dwang van de sekse rollenpatronen, van de seksualiteit in dienst van de voortplanting, je kon er moeilijk aan ontkomen. Maar geleidelijk aan werden op deze diverse terreinen pertinente vragen gesteld. Het ongeduld groeide en de verzuchting naar meer democratie was ruim verspreid. Het broeide al toen de arbeidsters van FN gelijk loon eisten en het Tweede Vaticaans Concilie werd beheerst door de leek in de kerk.

De Vlaamse en democratische contestatie bij de studenten, of 'Mei '68', joeg de vlam in de pan en de uitingen waren heel divers. Het klimaat was rijp voor een democratisch en sociaal geïnspireerd engagement voor een samenleving met meer vrijheid en meer gelijkheid op ieder gebied. Je kunt het de revolutie van een generatie noemen die de bestaande structuren en het beleid wou herschrijven. De relatie tussen arbeid en kapitaal, het politieke speelveld, de genderverhouding, de organisatie van werk en privé leven, het starre denken in de kerk moesten grondig veranderen. Het geloof in een utopie werd gepredikt en het vond gehoor in brede lagen van de bevolking.

De invloed van deze emancipatiebeweging was op sommige terreinen duurzaam, op andere terreinen niet. Voor een blijvend succes was vooral belangrijk dat de beweging startte met een revolutionaire gedrevenheid die aanstekelijk was voor een brede achterban. Een internationaal netwerk voedde de ideeën en het geloof in een andere toekomst. In het vormingswerk werd een nieuwe weerbaarheid en het autonome denken van de unieke persoon benadrukt. De toegang tot objectieve informatie werd een mensenrecht. Voor vrouwen en mannen werden de gelijke rechten opgeëist en de opwaardering van de vrouwelijke waarden. De feministische beweging bv. kreeg een duw in de rug door de steun van de UNO en van het beginnend Europees beleid. De door vooraanstaande vrijzinnigen gelanceerde ethische vraagstukken vonden weerklank bij tal van gelovigen.. Zo konden er in de daaropvolgende decennia juridische resultaten behaald worden. We stemden nieuwe wetten die in de daarna nog tanden moesten krijgen om diep de samenleving te beïnvloeden. De verzuildheid werd veel minder bindend. Vrouwen veroverden een betere plek in de publieke sfeer. Huwelijk en voortplanting werden losgekoppeld en nog zoveel meer.

Maar de slagkracht van de beweging verzwakte wanneer de ideeën van een intellectuele groep niet gedragen werden door de basis of toen haar revolutionair elan wegebde. Waar de verschillende eisen het machts evenwicht in de maatschappij bedreigden bleven de resultaten beperkt. Het streven naar partijvernieuwing ontmoette die grens waar de progressieve frontvorming van de christelijke en de socialistische arbeidersbeweging het politieke evenwicht in België zou verstoren. De machtsrelatie tussen vrouwen en mannen bleef uiteindelijk ongelijk. De afstand tussen rijk en arm, tussen het welvarende Noorden en het arme Zuiden dient de economie en de welstand van de rijke landen en bevolkingsgroepen in de neoliberale globalisering van vandaag.

Rita Mulier

*begon haar politieke loopbaan in het zogen. 'wonderbureau van de CVP-jongeren' begin jaren '70
Al vlug maakte zij de overgang naar de feministische beweging. Zij werd mede-stichster en voorzitter van
het Vrouwen Overleg Komitee in de jaren '90 en
de eerste opdrachthoudster voor Emancipatiezaken bij de Vlaamse Gemeenschap.*

Mei 68: terugblik en vooruitblik

Mei 68 laat nog altijd diepe sporen na, ondanks de ruk naar rechts die er inmiddels ongetwijfeld geweest is. Van Parijs, Berlijn en Leuven tot San Francisco, Manilla en Kathmandu, heeft mei 68 een linkse, progressieve en democratische stempel gedrukt op honderdduizenden jongeren en intellectuelen van toen en een deel van de generaties erna. In ons land werden tienduizenden geraakt door 'de geest van mei 68'. Dat hielp om de verzuiling onderuit te halen en taboes te doen sneuvelen – seksuele en andere. Het gaf een spoorslag aan de vrouwenemancipatie en het milieubewustzijn. Ethische problemen (euthanasie, abortus) werden op een democratische wijze opgelost. De PVDA, een direct product van mei 68, heeft in ons land een stevige organisatie opgebouwd die vrij goed onder het volk is ingeplant. Met leden die zich inzetten om de vakbonden te versterken, met dokters en advocaten voor het volk. We realiseren belangrijke concrete zaken hier en nu. Tegelijk laten we ons groter project, voor een echte socialistische maatschappij, niet los.

Ja, de linkse ideeën zijn bij heel wat mei 68'ers wel eens verwaterd of verdwenen en, bij enkelen, zelfs omgeslagen. De rechtse ideologische pletwals die, vooral na de val van de Berlijnse Muur, over ons heen donderde was niet niks. Maar op cruciale momenten borrelt bij velen het gedachtegoed van toen weer naar boven. Zopas schreef Paul Goossens, misschien wel de bekendste coryfee van mei 68 in België, over de Amerikaanse kredietcrisis: 'Dat roept herinneringen op aan de geschriften van ene Karl Marx, die had het ook al over de zelfdestructie van het kapitalisme.' Wat maakte ons in de jaren '60 en '70 antikapitalist en internationalist? De Amerikaanse oorlog in Indochina. Onrecht en ellende in de Derde Wereld. De mijnsluiting van Zwartberg (1965), het studentenprotest en stakingen zoals bij Ford (1968). De democratisering van het onderwijs en de technologische vooruitgang (tv, grotere mobiliteit, de pil): zij zorgden voor kennis, geestelijke bevrijding en een wereldwijde blik.

Vandaag is er het bloedbad om olie in Irak, de oorlogen in Palestina en Afghanistan. Van Haïti tot Egypte en Indonesië breken voedselrellen uit – de graanprijzen zijn met 80% gestegen 'omdat speculanten een graantje willen meepikken'. Bij ons verjaren de megafraudes van textielbaronnen en banken terwijl dertigers nog geen vaste baan hebben en de daling van de koopkracht sociale onrust wekt. Internet en goedkoper luchtverkeer laten nu toe de beklemmende armoede van het Zuiden van dichtbij te zien en te voelen. Satellietfoto's brengen de opwarming van de aarde in beeld.

Zijn dat geen vergelijkbare ingrediënten voor een nieuwe golf van linkse bewustwording en beweging?

Hoe zorgen dat daaruit nog meer en grotere resultaten voortvloeien? Wat mijn partij betreft, ben ik alvast blij dat ze komaf maakt met extremistische en sectaire trekken die sommige van onze vroegere optredens kenmerkten. Dat we meer en soepeler gaan samenwerken met andere linkse krachten. Persoonlijk vind ik dat we, om het enthousiasme voor een antikapitalistisch alternatief te doen herleven, ook een grondiger balans moeten maken van het socialisme in de twintigste eeuw, zowel van de zeer belangrijke positieve zaken als van de negatieve. Wat valt er uit de ervaring van de ex-Sovjetunie, ex-DDR,... en uit de actuele experimenten in Cuba, China, Venezuela, Vietnam, Bolivia,... te leren voor een betere organisatie van de socialistische economie en democratie? De Nepalese communisten (maoïsten) publiceerden hierover in 2003 een interessant document 'Over de ervaring van de geschiedenis en de ontwikkeling van de democratie in de 21ste eeuw'.

De ideeën ter zake van deze partij, die zopas een opmerkelijke verkiezingsoverwinning behaalde in haar land, verdienen in deze discussies de nodige aandacht. Als we over deze en veel andere punten open debatteren vinden we in de 21ste eeuw zeker een weg naar een vernieuwd en democratisch socialisme. Een echt en stevig alternatief voor het kapitalisme dat mens en planeet blijft bedreigen. Een betere wereld is nodig en mogelijk.

Kris Merckx

zette vrij vlug de stap van een klassiek studentenleider aan de KUL naar het marxisme. In 1971 stichtte hij de eerste huisartsengroepspraktijk van Geneeskunde voor het Volk. Hij stond mee aan de wieg van AMADA, Alle Macht Aan De Arbeiders, dat in 1979 werd omgevormd tot Partij van de Arbeid. Meer dan 25 jaar was hij er de nationale woordvoerder van. Hij is er nog steeds actief.

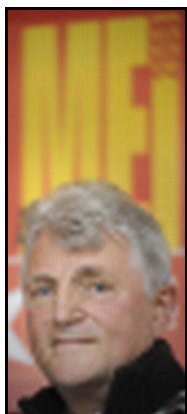

Foto: Eric de Mildt

? what's left on the left ?

40 jaar na mei '68

Open Denkdag
'LINKS VANDAAG'

Praktisch

Wanneer

zaterdag 7 juni 2008
van 9u30 tot 16u30

Waar

Elcker-Ik, Breughelstraat 31-33,
2018 Antwerpen

Inschrijven vooraf is wenselijk

via Jef Mariën:

tel. 03-322.04.91 of
jef.marien@skynet.be

via CvS-Secretariaat:

tel. 015-41.64.84 of

Belgradestraat 82 in 2800 Mechelen
of

christenen.v.h.socialisme@skynet.be

via WTM/Motief:

tel. 03-216.92.83 of motief.
wtm@skynet.be

Mei '68 staat volop in de belangstelling. Terecht. Het was een boeiende, fascinerende en uitdagende periode. Wat mei '68 precies heeft losgeweekt en hoe we het belang ervan vandaag moeten inschatten, zal nog lange tijd voer voor deskundigen blijven.

Wij grijpen mei '68 aan om ons vragen te stellen over 'links vandaag'. Welk antwoord, perspectief, kan links geven op de uitdagingen van vandaag. Rond welke speerpunten moet links zich profileren? Welk wervend links project kan opnieuw mobiliseren en de krachtsverhoudingen grondig wijzigen? Is er ook een rol weggelegd voor linkse christenen? Hoe kunnen we die rol omschrijven? Hoe aansluiten bij een brede linkse stroming?

Deelname in de onkosten: €6

Je kan een picknick meebrengen of bij het onthaal de dag zelf broodjes bestellen.

Een initiatief van

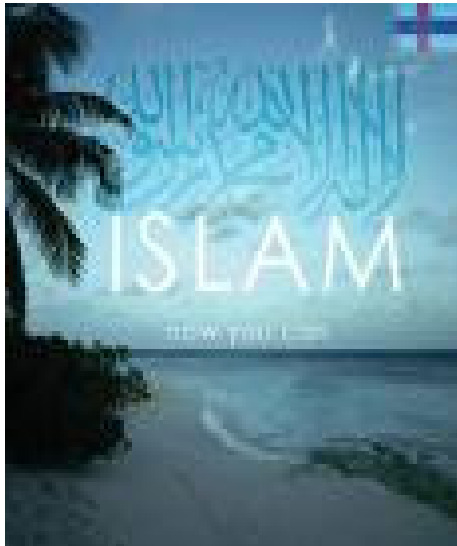
Christenen voor het Socialisme
(provincie Antwerpen) en

Werkplaats voor Theologie en Maatschappij / Motief vzw

Wij doen beroep op **Paul Goossens** en **Rita Mulier**, niet alleen bevoorrechte getuigen van de jaren zestig, maar ook sprekers met kritische blik op de huidige ontwikkelingen. **Pros Vandebroek** (historicus) en **Elke Vandepierre** (coördinator WTM en vzw Motief), minder van nabij betrokken bij de woelige jaren 60, staan met beide voeten in het maatschappelijke spanningsveld van vandaag.

Wij bieden geen pasklare oplossingen, wel een boeiende dag met analyse en discussie. En misschien lukt het ons wel, met uw actieve bijdrage, om wat 'krijtlijnen' en 'kapstokken' bij elkaar te sprokkelen en nieuwe perspectieven te ontdekken.

Het Vlaams Hadith Project

Zou het kunnen dat sommige Vlaamse politici betreuren dat Vlaanderen, in tegenstelling tot Turkije, geen Directoraat van Religieuze Zaken heeft?

Recent nog gaf de Turkse premier Erdogan van de AK partij aan dit Directoraat de opdracht werk te maken van een hervorming van de Islamitische rechtsleer (fikh) en de hadith [de overleveringen van Mohammed en zijn volgelingen, nvdr.] Een aantal vooraanstaande theologen van de universiteit van Ankara bogen zich, in wat men het *Ankara Hadith Project* is gaan noemen, over een moderne interpretatie van de hadith. Voortaan worden ahadith (1) waarin de vrouw als intellectueel minder begaafd, onrein of als seksueel object afgeschilderd wordt, afgevoerd of voorzien van contextuele voetnoten met als doel de Turkse soennitische islam compatibel te maken met de sociale en morele waarden waar het moderne, hedendaagse Turkije voor wil staan.

Scheiding kerk en staat voor iedereen gelijk?

De staat die instructies geeft met betrekking tot de interpretatie van leerstellingen en dogma's. Het lijkt in België en Vlaanderen niet meer van deze tijd. Lang geleden werd hier overeengekomen dat de staat en haar instituties zich niet langer zouden mengen in theologische kwesties. De 'scheiding kerk en staat' is één van de fundamenteën van de democratische rechtsstaat.

En toch is er iets eigenaardigs aan de hand wanneer het gaat over de Islam in België en Vlaanderen. Daar waar de overheid een haast Jakobijnse gestrengheid aan de dag legt voor wat betreft de naleving van dit fundament door individuele werknemers, springt ze bijzonder flexibel om met haar eigen verplichting om zich te onthouden van inmenging in geloofszaken.

Een uittreksel uit de beleidsnota van Vlaams minister van mobiliteit en gelijke kansen, Kathleen Van Brempt, geënt op het Vlaams Regeerakkoord van 2004-2009, 'Vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen' (2), illustreert dit.

Moslimvrouwen die hun rechten binnen de islam niet kennen, lopen het risico slachtoffer te worden van gevestigde rolpatronen die vrouwen onderdrukken. Het gaat om rolpatronen die ontstaan zijn als een gevolg van de migratiegeschiedenis, maar die ook cultureel gegroeid zijn omwille van een dominante mannelijke interpretatie van de islam. Het gelijke kansenbeleid wil dan ook de vrouwvriendelijke interpretatie van de islam stimuleren en laten doordringen in de moslimgemeenschap.

Hoe denkt de Vlaamse minister deze merkwaardige taak uit te voeren? Hoe stimuleer je een vrouwvriendelijke interpretatie van de belangrijkste bron van een godsdienst? Zal de minister richtlijnen uitvaardigen met betrekking tot de werkwijze? Zal ze de personen, vrouwen neem ik aan, die dit werkje moeten klaren, zelf selecteren? En aan welke criteria moeten ze dan voldoen? Mogen ze een hoofddoek dragen of is de minister op zoek naar *Power Puff Girls* met een theologische achtergrond?

En wat is vrouwvriendelijkheid? Wordt die vrouwvriendelijkheid gemeten aan de hand van het Westers feministisch emancipatiemodel dat nu door jonge werkende moeders, zoals de zangeres Axel Red, verweten wordt hen te hebben opgezadeld met een dubbele taak? Wat doet de minister met de vrouwonvriendelijkheid in de Bijbel en de Thora? Discrimineert de minister katholieke en joodse vrouwen niet doordat ze geen werk maakt van het bevorderen van een feminiene interpretatie van die geloofsboeken?

Islam volgens de Vlaamse overheid

Er zijn nog meer voorbeelden van overijverige Vlaamse ministers.

Ik denk terug aan Marino Keulen, minister van Binnenlandse zaken, Wonen en Inburgering toen die eind 2007 zijn merkwaardig alternatief voor het islamitische offerfeest lanceerde in de publieke opinie. Merkwaardig niet omdat hetgeen de minister als alternatief voorstelde ongehoord of onredelijk was, maar omdat hier de staat, nog maar eens, haar eigen spelregels negeert, namelijk dat ze zich niet zal mengen in de inhoudelijke en praktische invulling en organisatie van religies, tenzij de openbare orde in het gedrang komt.

Keulen getuigt niet enkel van ouderwets paternalisme, het bewijst ook dat men in Vlaanderen eerder voorstander is van het assimilatiemodel.

'*De Vlaamse overheid wil open moskeeën*' aldus Guy Vanden Eynde van Open VLD in het Nieuwsblad van 8 maart 2008 naar aanleiding van een betoging van Vlaams Belang tegen de moskee Asounna in Desselgem. Dit is geen vrijblijvende of nietszeggende zinsnede. Wanneer men als overheid zeer duidelijk te kennen geeft dat men in principe niet tegen moskeeën is maar voorstander is van *een bepaald soort moskee*, gaat men mijns inziens een stap te ver.

Dezelfde opmerkingen ook hier.

Wat verstaat de overheid onder 'open moskee'? Hoe 'Vlaams' moet een moskee zijn om getolereerd te worden in Vlaanderen? Wat met het fundamenteel recht op godsdienstvrijheid en dus ook het recht om in alle vrijheid de organisatie te doen van die godsdienst en haar ritus?

In Vlaanderen haalt toch niemand het in zijn hoofd om de Kerk voor de rechter te dagen omdat de functies binnen de kerk een exclusief mannelijke aangelegenheid zijn met actieve uitsluiting van vrouwen?

Rachida Lamrabet

Botsende beschavingen

In zijn boek over de islam en de scheiding van kerk en staat (3), schrijft Olivier Roy dat de neoconservatieve theorie van de botsende beschavingen aan terrein wint, niet enkel in kringen van rechts en extreemrechts, waar we dat traditioneel gezien wel mogen verwachten, maar ook in kringen van mensen die zichzelf 'weldenkend links' (4) pogen te noemen. Niet racistisch, maar

Olivier Roy deelt deze groep van weldenkend links op in twee categorieën;

De pessimisten onder deze strekking geloven niet dat de islam kan verzoend worden met waarden die zij als cruciaal aanzien; vrijheid van meningsuiting, gelijkheid man en vrouw, scheiding kerk en staat. De optimisten geloven wel in een liberale, geseculariseerde islam en willen die mee helpen tot stand te brengen;

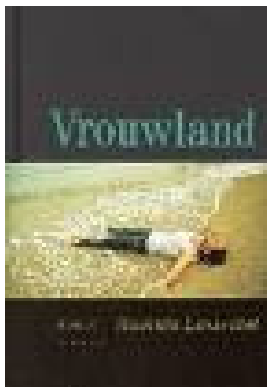
'Als wij van moslims vragen een hervormde en liberale islam aan te nemen, verwachten we van hen dat ze passen in een denkpatroon dat wij voor ze uitgedokterd hebben, zonder dat we ons afvragen wat dat betekent voor hun geloofspraktijk en identiteitskeuze. Welnu, alles wat ook maar lijkt op een in het oog springende (maar niet noodzakelijkerwijs uitdagende) bevestiging van de islam wordt zonder meer gezien als voortekenen van een gevaarlijk fundamentalisme' (5).

Er kan volgens mij een parallel getrokken worden tussen de opvatting van sommige Vlaamse ministers en politici en de opvatting van bepaalde radicale fundamentalistische moslims.

Daar waar de eersten geloven dat achterstelling van de moslima's haar oorzaak vindt in een letterlijke, patriarchale lezing van de Koran, zijn radicale moslims ervan overtuigd dat diezelfde stagnaties en zelfs achteruitgang van de oemma [de islamitische geloofsgemeenschap, nvdr.] en de moslima haar oorzaak vindt in het feit dat mensen de Koran niet letterlijk lezen.

De islam is meer dan de Koran

Wat optimistische Vlaamse ministers gemeen hebben met de streng fundamentalistische

Rachida Lamrabet,
Vrouwland,
Amsterdam/
Antwerpen,
Meulenhoff/Manteau
2007

strekking binnen de moslimwereld en met weldenkend links, is dat ze zich verstoren op de letterlijke tekst van de Koran. Men vertrekt van de islam als dogma, de islam als statisch en homogeen geheel dat niet te verenigen valt met hedendaagse maatschappelijke modellen. Terwijl er uiteraard meer is dan de tekst. Er is de praktijk en de geschiedenis.

Men gaat voorbij aan het gegeven van de sociaaleconomische, historische context waarbinnen die tekst tot leven komt. De sociaalhistorische islam heeft bewezen flexibel te zijn, heeft bewezen in de meest uiteenlopende politieke, economische en culturele omstandigheden stand te houden.

Het is naar dit facet van de islam dat Vlaamse politici zouden moeten kijken en zouden moeten afstappen van de dogmatische blik op de tekst. En dan wordt het mijns inziens niet langer nuttig zich tot doel te stellen een feministische interpretatie van de islam te bevorderen. Dit is het werk van theologen, van mannen en vrouwen die op hun individuele manier invulling proberen te geven aan hun leven als moslims in Europa. De uitdaging bestaat er dus in intellectueel terrein te herwinnen, niet enkel van radicale fundamentalistische strekkingen, maar ook van weldenkend links en van de overheid die zich, met betrekking tot de islam, ver buiten haar historisch bedongen grenzen begeeft.

Islamisering van maatschappelijke problemen

Maar er is meer aan de hand dan een overheid die balanceert tussen God en Goed Bestuur.

Cultuur, etnie en religie worden meer en meer in causaal verband gebracht met achterstelling, discriminatie en gebrek aan emancipatie. Achterstelling en het ontbreken van gelijke kansen voor moslima's wordt hier in oorzakelijk verband gebracht met, onder meer, de dominante mannelijke interpretatie van de koran. De islam wordt de verklarende factor voor problemen. En dan rest er nog maar één beleidsoptie en dat is bij ministerieel dictaat de poorten van de ijthaa'd (6) te heropenen. In een opiniestuk noemt Olivia U. Rutazibwa dit verschijnsel *Culturalisme* (7).

Maatschappelijke problemen worden geïslamiseerd en voor een deel geracialiseerd waardoor het debat rond achterstelling en discriminatie niet meer gevoerd wordt met sociaaleconomische argumenten en met contextuele analyses van de maatschappij, maar vernauwd wordt tot een vergelijking van culturen en waarden. Er is niet langer sprake van een eerlijk en reëel debat, maar een heksenjacht op ideeën (8). Vlaamse ministers zouden een heksenjacht op ongelijkheid, islamofobie en racisme moeten beginnen.

Het wordt hoog tijd dat ze hun inspanningen opdrijven voor wat betreft het scheppen van voorwaarden om discriminatie, waarmee mannen en vrouwen op grond van een heel scala persoonsgebonden maar irrelevante criteria in tal van essentiële domeinen van het leven geconfronteerd worden, uit te bannen. Dat zou de eerste zorg moeten zijn van de overheid en niet de zelotische ijver [bekeringsijver, nvdr.] een hervorming van de islam door te voeren onder het mom van een democratisering van de islam en de bevrijding van de moslima's, ijver die maar al te vaak ontaard in de ergste vorm van uitsluiting.

Rachida Lamrabet

De auteur schreef deze bijdrage in persoonlijke naam.

In oktober 2007 verscheen bij Uitgeverij Meulenhoff-Manteau haar romandebuut 'Vrouwland'.

-
- (1) Meervoud van hadith.
 - (2) Beleidsnota 2004-2009, *Gelijke Kansen*., p. 25.
 - (3) Olivier Roy, *De islam en de scheiding van kerk en staat*, Van Gennep, 2005.
 - (4) Benno Barnard en Geert van Istendael, *Bericht aan weldenkend links. Waarom wij het hoofddoekenverbod verdedigen*., De Standaard van 2 februari 2008.
 - (5) Olivier Roy, *De islam en de scheiding van kerk en staat*, Van Gennep, 2005, p. 9.
 - (6) Interpretatie en exegese van de Koran en andere islamitische bronnen.
 - (7) Olivia U. Rutazibwa, *Kif Kif site; Metro*, 14/03/08.
 - (8) Sammi Zemni, *Politieke Islam, 9/11 en Jihad*., Acco, 2006, p. 180.

Welkom bij Gabriela!

“Er is tot nu toe geen reis geweest die zo in onze kleren is gaan zitten. Ik droom er zelfs van”, schreef Liesbeth Van der Toorn over haar recente reis naar de Filipijnen. Nochtans is zij, met haar echtgenoot Pol Thoné, niet aan haar proefstuk toe. Eerder bezochten ze al Chili, Cuba, Guatemala, Laos, Zuid-Afrika, Burkina Faso, Benin. Altijd met hetzelfde oog en inzet voor de gewone mensen daar. In Wilrijk zijn ze al 30 jaar vrijwilliger voor de Wereldwinkel en nog veel andere organisaties. Hun reizen zijn steeds een combinatie van toerisme en solidariteit. Van 16 tot 11 maart jl. was de Filipijnen aan de beurt. Pol en Liesbeth waren vooral geïnteresseerd in het werk van dokter Elly Van Reusel. In het kader van Geneeskunde voor de Derde Wereld werkt Elly samen met het gezondheidsprogramma van de vrouwenbeweging Gabriela. Dat programma wordt uitgevoerd in 12 zgn.

'communities'. Het betreft hier 10 slopenwijken en 2 dorpen. In elk van die 'communities' is er een verantwoordelijke van Gabriela voor het gezondheidsprogramma. In de meeste communities zijn er (soms meerdere) gezondheidscomités, gedragen door mensen uit de gemeenschappen zelf. De leden uit deze gezondheidscomités worden opgeleid tot gezondheidswerkers. Ze zijn in veel gevallen het eerste aanspreekpunt voor de vele leden van Gabriela met betrekking tot hun gezondheidsproblemen en ook voor gevallen van geweld tegen vrouwen en mensenrechtenschendingen. Ook niet-leden kunnen beroep doen op de dienstverlening.

Uit een mail die Pol naar het thuisfront stuurde nemen we aan aantal flitsen over. Redactie.

Betogen

Op woensdag 13 februari, 3 dagen na de rommelmarkt die we organiseerden ten voordele van Amnesty International (opbrengst 3000 euro), vertrokken wij naar de Filipijnen, vooral om het werk van Elly bij Gabriela te zien. We kwamen de volgende ochtend bij haar huisje aan, op de voordeur hing een welkomstplaatje met de plaats waar de sleutel 'verborgen' lag. Elly zelf was aan het werk. (...) De volgende dag was er de kennismaking met enkele mensen van Gabriela, ook weer een hartelijke ontvangst en gelijk afspraken maken om de volgende dag mee te gaan betogen tegen president Gloria Arroyo. We waren zeker met 20.000 betogers, vooral vrouwen van Gabriela, die het beleid van Arroyo op de korrel namen. Een van de belangrijkste eisen was het stoppen met saneren van huisjes van de arme bevolking. De volgende dag bezochten we een gezondheidscentrum in Manila, waar een vijftal dokters, waaronder Elly, gratis consultaties verstrekken aan de bewoners van die wijk. (...)

Op vrijdag 22 februari betogen we opnieuw met dezelfde eisen als vorige keer, weer 20.000 activisten met veel Gabriela-vlaggen. Deze keer liep de betoging door tot half acht 's avonds met fakkels en gezang. Gabriela loodste ons de volgende dag naar de wijk Tuktas, helemaal aan de andere kant van Manilla. We gingen er op inleefperiode van drie dagen bij de mensen van dit eenvoudige dorp. Nora was onze gastvrouw. Zij sloofde zich samen met haar twee zussen uit om het ons naar de zin te maken. Samen met hen kochten we op het marktje ingrediënten voor de maaltijd die zij voor ons met veel liefde heeft bereid. Ondertussen werden we verwacht bij nog verschillende mensen van de plaatselijke Gabriela-afdeling waar we met elkaar van gedachten konden wisselen. Er werden samenkomsten georganiseerd met een 20-tal vrouwen waar ook wij op uitgenodigd werden, we spraken met vakbondsvrouwen in een beha-atelier die net een nederlaag geïncasseerd hadden: ze verloren de stemming over het toelaten van een vakbond in hun fabriek.

Na drie dagen reden we met de bus weer naar een andere wijk East Kabulusan waar we één nacht gelogeed hebben bij toevallig ook weer een Nora. (...)

Wereldwinkel

Ondertussen 1 maart. We namen het vliegtuig naar het eiland Cebu en logeerden in de hoofdstad bij de YMCA. Vlak naast de YMCA building was een wereldwinkel waar Gigi de scepter zwaaide. Deze lieflijke dame nam ons voor enkele dagen op sleeptouw. In de Fair Tradeshop liet ze ons een hele DVD zien met de producten die ze daar verkopen en welke organisaties ze daarmee steunen. We kochten als echte Wereldwinkelgoeroes allerlei producten in de plaatselijke wereldwinkel. We moesten diezelfde avond mee met haar naar een bijeenkomst van een mensenrechtenbeweging waar we trouwens een lekkere maaltijd voorgeschoteld kregen. De avond werd verder opgebouwd met getuigenissen van mensen die door het leger van Gloria (Arroyo) een familielid verloren hadden. Boerenlieders die door het leger vermoord werden onder beschuldiging van terrorisme of communisme (communisme is op de Filipijnen verboden, alleen staatsterrorisme is toegelaten, al heeft het daar wel een andere naam). Het waren hartverscheurende getuigenissen en ik durf ronduit bekennen dat de tranen over mijn wangen liepen. We kregen de dag daarop van Gigi nog een DVD te zien over de Mangoboeren en bezochten even later met een medewerkster van Gigi een atelier waar vrouwen recyclagetassen maken van lege verpakkingen van fruitsap.

Uitblazen

Op 5 Maart vliegen we naar Negros, het derde grootste eiland van de Filipijnen. Aan de luchthaven worden we opgewacht door Bundo, vertegenwoordiger van een organisatie van de suikerboeren op Negros. Hij zou ons de volgende dagen rondrijden naar verschillende projecten en ook enkele dagen ontspanning inbouwen. Hij was een goede bekende van Gigi van de Wereldwinkel op Cebu. Onze eerste halte was ... jawel, Gabriela, waar we nog maar eens zeer hartelijk ontvangen werden. Toen we hen zegden dat we minstens tot 8 maart, vrouwendag dus, op Negros wilden blijven, sprongen ze een gat in de lucht, we zouden op vrouwendag met hen gaan betogen in de hoofdstad. Bundo bracht

ons naar een gezellig goedkoop resort aan de kust waar we enkele dagen konden bijkomen. We wandelden langs het strand enkele kleine vissersdorpen binnen, maakten kennis met de dorpsbewoners en bewonderden hun eenvoudige maar vindingrijke manier van leven. Zo hadden de meeste bewoners hun minuscule tuintje vol staan met orchideeën op afgeknakte boomstammen. We zochten op het strand speciale schelpen voor onze kleindochter Ante en waren 's morgens vroeg op om de binnenkomende vissers in hun specifieke sloepen te zien binnenroeien met hun schaarse vangst.

Internationale Vrouwendag

Zaterdag 8 maart, Internationale vrouwendag. Nog nooit zo intens meegevierd als op Negros! We werden door Bundo opgehaald en naar Gabriela gebracht. (...) Tijdens de vorming van de stoet filmde ik enkele zeer interessante interviews met een vakbondsleidster van een fabriek en met de verantwoordelijke van Gabriela op Negros over de Mascobado-suiker van Alter Trade (waarvan de suiker in de Belgische wereldwinkels verkocht wordt) en het eerlijke alternatief buiten Alter Trade. De betoging liep onder soms pletsende regen, maar niemand werd daardoor minder enthousiast. Weer was de hoofdaanklacht: Gloria (Arroyo) buiten!! Aan het einde van de betoging kwamen weer allerlei toespraken, dansen (die het lijden van hun volk uitbeelden) en verschillende dankbetuigingen voor ons wegens onze solidariteit die we betuigden met het Filippijnse volk. Allee, uwe neus zou voor minder gaan krullen. Voor ons was de dag nog niet voorbij: Rona, een zeer jong lid van Gabriela bracht ons in de gietende regen naar de suikerfarmers. De laatste kilometers moesten we met de brommer met sidecar afleggen en toen die zich vastslibte in het slijk moesten we te voet verder. Ook hier weer hebben we zeer arme boeren ontmoet waarvan de vrouw lid is van de vrouwenbeweging Gabriela. Op de terugweg kreeg ik van een farmer een vers bananenblad om me te beschutten tegen de regen.

De laatste drie dagen van onze reis verbleven we opnieuw bij Elly in Manilla. Na een afscheidsfeestje met de mensen van Gabriela keerden we op 11 maart terug naar huis.

Pol Thoné

Het volledige verslag van Pol en Liesbeth kan men lezen op www.alyado.info

Meer over het werk van Elly Van Reusel kan men vinden op www.g3w.be

Bezoek de site van Gabriela:

www.gabnet.org

Meer over solidariteit met de Filippijnen:

www.bevrijdewereld.be/site/filippijnen.php

www.broederlijkdeln.be, www.intal.be en

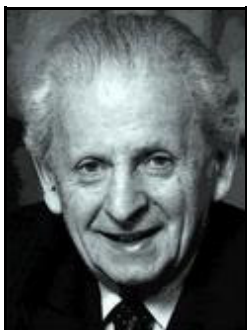
Els Van der Sypt, Filipijnengroepen België,

0494/17.69.82

Brood en rozen

De joodse wijsgeer Levinas zegt in zijn boek 'Een volwassen godsdienst': *"In het feit dat de relatie tot het goddelijke via de relatie tot de mensen verloopt en samenvalt met sociale gerechtigheid, ligt de hele geest van de joodse bijbel besloten. Mozes en de profeten bekommerden zich niet om de onsterfelijkheid van de ziel, maar om de armen, de wees, de weduwe en de vreemdeling"*.

Levinas

Samen bijbellezen

Als ik deze zin lees, komen er telkens beelden tevoorschijn van 'mijn' bijbelgroep 'Brood en Rozen'. Deze groep bestaat vooral uit mensen-in-armoede. Armgemaakte mensen dus. Samen met Elke Vandeperre van de Werkplaats voor Theologie en Maatschappij (WTM) bereid ik de maandelijkse bijeenkomsten voor. We hebben ondertussen al een paar verhalen gelezen. Het gaat langzaam, want we herkauwen telkens opnieuw het verhaal waar we mee bezig zijn, telkens willen we alles eruit uithalen wat er voor ons in zit. We laten ons de verhalen goed smaken, alles willen we proeven en beproeven. Voor een aantal mensen van onze groep is het de eerste keer dat ze de Bijbel vastpakken en kunnen lezen... Sommigen kennen soms nog wat verhalen van vroeger, maar hebben er niet altijd goede herinneringen aan: vaak werd de Bijbel gebruikt om juist hen 'klein en nederig' te maken, om hun familie in een kwaad daglicht te stellen.

En wij lezen nu samen bijbelverhalen... we leren van mekaar.

We luisteren en ploeteren, vertellen over het leven in armoede, over uitgesloten en uitgestoten zijn, wenen en lachen samen. We voelen ons verbonden met de onzichtbare moeder in het verhaal van de verloren zoon. Sommigen vinden zichzelf terug tussen de varkens net als de jongste zoon, maar anderen herkennen zichzelf juist in de oudste zoon, die zo braaf probeerde zijn best te doen, zonder erkenning. De vaders die wachten op zonen, die hen hebben verlaten, blijken opeens in onze eigen groep te zitten. Bij een ander verhaal lezen we dat juist de uitgeslotene, zoals de Syro-Fenicische vrouw, Jezus kan herinneren aan zijn zending voor de hele wereld. En sommigen van ons voelen zich net als de buitenlandse, nu één echter, die geen gehoor vindt. Bij het verhaal van Juda en Tamar leren sommigen opeens, dat toekomst maken en openhouden, (soms) vraagt om listig te zijn als de slangen. Het lijkt niet zo vanzelfsprekend dat mensen, die het voor het zeggen hebben, je zomaar recht geven...

We worden meer en meer solidair met mekaar. We ervaren als groep dat we sterker worden, dat we op mekaar rekenen. Eendrachtig delen we wat het hebben aan kennis, (on)macht, ervaringen, wijsheid... Aan de hand van bijbelverhalen leren we samen vechten tegen alles wat mensen doodt, kleineert, alles waardoor mensen 'Niemand' zijn of worden.

Samen toekomst maken

Solidariteit betekent dat je mekaar niet laat vallen en elkaar het licht in de ogen niet alleen wel gunt, maar je er samen ook nog over verheugt. Alles samen delen, dat betekent goud en goed, brood en rozen, maar ook traditie en geloof, ook hoop en strijd-om-vrede, ook liefde...

Ik ervaar het 'erbij-mogen-zijn' in deze groep als deugddoende, helende solidariteit. Als een regelrechte genade. Als complete gein. Ze geeft leven.

Ze geeft voor mij glans aan mijn hoop op een solidaire, liefdevolle wereld, waarin plaats is voor allen, in gerechtigheid en vrede.

En ze voedt mijn geloof in een kerk, die er misschien anders uitziet dan we gewend zijn, maar waar in ieder geval “*de relatie tot het goddelijke via de relatie tot de mensen verloopt en samenvalt met sociale gerechtigheid*” ...

ds. Ina Koeman

Het einde van deze wereld(wan)orde

Het laatste boek van de boek, de Apokalyps of Openbaring van Johannes, ontsluit zijn geheimen maar moeizaam. Het wordt dan ook als één van de meest ontoegankelijke boeken uit onze traditie beschouwd. En dat was ook precies de bedoeling van de auteur: dat deze teksten enkel zouden begrepen worden door diegenen waarvoor ze bedoeld waren: de messiaanse gemeenten in Klein-Azië.

De auteur is een zekere 'Johannes' die verbannen is naar de strafkolonie Patmos, en van daaruit zijn broeder en zusters moed inspreekt: Hou vol! Aan deze (wan)orde komt een einde!

De verdrukking en uitbuiting vanwege het Romeinse Rijk, met haar 'Pax Romana', opgelegde 'vrede', woog dan ook erg zwaar. De keizercultus tierde welig: keizer Domitianus liet zich als 'Dominus et Deus' aanbidden! Pure heiligschennis voor diegenen die gezworen hadden om enkel de knie te buigen voor JHWH, de god van de gekruisigde Jezus van Nazareth.

Hieronder een poging om hoofdstuk, 4-5-6-11-12 toegankelijk te maken voor mensen die niet wensen te buigen voor de imperialistische machten die zich vandaag Heer en God wanen.

Niets is zo nefast als een gebrek aan uitzicht.

Als de horizon in je leven verdwijnt,
als je verzwolgen wordt
door de chaos en de drukte van het NU,
een chaos die je bezet maar die je niet begrijpt,
dan verdwijnt je adem, je geest, je kracht.

Een mens heeft perspectief nodig.

Welke verwarring, onderdrukking, pijn... werd nog niét overwonnen door een mens?

Welke gruwelijke geschiedenissen werden niet overleefd

door individuen, groepjes, hele volkeren?

Wij zijn tot véél in staat,

weerbaar als twijgjes zijn wij -telkens weer opverend

als de ergste storm even gaat liggen.

Verslaafd aan het leven, zijn wij.

Maar enkel als er *uitzicht* is,

enkel als we weet hebben van een morgen

die zal doorbreken,

gauw, bijna,

nog even, straks misschien al,

-een dag waarop alles anders zal zijn.

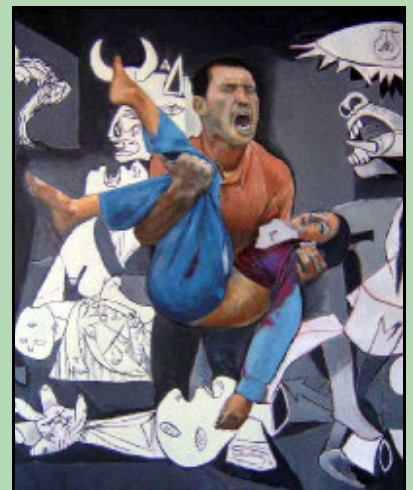
Johannes beseft dat maar al te goed

wanneer hij zijn verhaal uitschrijft voor de gemeenten in Asia:

Waar het visioen ontbreekt, verwildert het volk!

Inzicht en uitzicht zijn als water en brood

dat ons in leven houdt, dat ons zal sterken tot we vrij zullen zijn. Weldra!

Het Derde Testament

Hoor dan dit visioen,
zegt Johannes.
Zie mijn visioen.
Beeld het je in,
brand het op je netvlies,
onthou het, het is je voedsel!
Dit is wat ik zie, wat komende is, dit is het visioen dat jullie in leven zal houden:

Hier op aarde weten we wie op de troon zitten.
Dat is die santeboetiek aan goden:
griekse en romeinse, egyptische goden,
farao 's, koningen en keizers die zichzelf god wanen,
alziende goden die ons leven beheersen.
Dat hele zootje dat hier op aarde
chaos creëert,
onrecht, uitbuiting, tiranie...

Wel, op de troon in de hemel zit een Gans Andere God.
En rondom hem 24 oudsten,
2 x 12 rechtvaardigen uit de geschiedenis van Israël.
Zij herinneren ons aan het Verbond met de Eeuwige:
Hij is onze God, wij zijn Zijn volk.
Dag en nacht zingen zij bezwerend:

“ Heilig, heilig, heilig is God, de Eeuwige,
de Almachtige die was, die is, en die komt. ”

Het godsvolk struikelt over deze woorden,
en herhaalt ze en herneemt ze,
probeert ze telkens opnieuw waar te maken:

“ Heilig, heilig, heilig is *deze* God ”

stamelend

zoals Mozes aan de brandende braamstruik,
verrast door een Stem die al over bevrijding spreekt, terwijl hij nog met
beide voeten aan de Egyptische slavernij vastgeketend ligt.

In het verborgene,
in de nabije toekomst –nog niet zichtbaar op aarde,
maar klaar om door te breken-
gaat de hele schepping, de hele mensheid
door de knieën voor deze Bevrijdende God.

Buig *niet* voor de keizer,
Breng hem *geen* offers,
brand *geen* wierook voor het heil van zijn Rijk.

Maar leg kransen voor JHWH' s troon, met de woorden:

“ U komt alle lof, eer en macht toe, Eeuwige, God van Bevrijde
Mensen,

Want U hebt alles geschapen. U heerst over mens en aarde.

Uw wil is de oorsprong van alles wat er er is.

Niet de wil van onze keizers. ”

En toen, zegt Johannes, zag ik hetvolgende:
Onze God zat op de troon van de Toekomst,
En hield in haar rechterhand een boekrol vast
waarin de wereld uitgelegd staat,
de wereld van gisteren, vandaag en morgen.
Terugblik, inzicht en perspectief
– allemaal in één boekrol, tot zeven maal toe verzegeld als een testament.

Een engel riep met luide stem:

“ Wie komt het toe de zegels te verbreken en de boekrol te openen? ”
Wie zal zoveel wijsheid erven?
Wie zal ons inzicht verschaffen in wat ons overkomen is,
Wat ons te doen staat vandaag,
Hoe lang we deze chaos nog moeten uithouden,
Of hier ooit een eind aan komt,
Of er ooit nog een toekomst doorbreekt.
Wie zal ons doen zien? Want wij zien het niet meer...
Welke machtige halfgod is hiertoe in staat? –vraagt iedereen zich af.

Er was niemand die dat kon,
niet in de hemel, op aarde, noch onder de aarde waar de duistere machten heersen,
Geen enkele potentaat, geen enkele heerser, die ons tot nog toe onderworpen heeft,
bezit de wijsheid om de wereld in te richten tot woning voor
gewone mensen, kleine mensen, kwetsbare twijgjes zoals wij.
Niemand van de wereldse machthebbers heeft het in zich.

Behalve één. Ooit is er één geweest die blinden deed zien.
Ooit is er één geweest die lammen in beweging bracht.
Ooit, nog niet zo lang geleden, heeft iemand brood verdeeld onder ons,
iemand die ons aan mekaar teruggaf, als broers en zussen van een zelfde vader,
allen gelijk.
Ooit is iemand onder ons
opgestaan uit de opgelegde dood.
Geen Nero was hij, gewapend met paarden en wagens.
Eerder een belhamel, een wegbereider,
die voorloopt op de kudde, de geur van vers weiland achterna.

Als een paaslam heeft hij met zijn bloed onze deurstijlen getekend:
“ D it is de nacht voorafgaand aan de exodus. Morgen trekken we weg uit de
slavernij,
Hou u klaar! Bind uw sandalen aan!
Dit is de duisternis van de laatste nacht. Morgen wordt het licht! ”

Die wegbereider was Jezus van Nazareth:
gekruisigd door de machten, maar opgestaan uit de verlamming.
Wie denkt dat hij dood is, vergist zich schromelijk.
Hij is degene die uit de hand van de Eeuwige het boek van de wereld leest en
daarin de armsten ontwaart, hun zuchten hoort, hun lot aantrekt.
Hij is degene die ons heeft vrijgekocht uit deze slavernij.
Hij wijst ons een horizon:

Het Derde Testament

de belhamel toont ons –doorheen het duister- de weg naar het beloofde land,
naar de stad der lichten, de stad van de vrede, het nieuwe Jerusjalajiem.
Om te leven! Eindelijk!

Luister goed. De route er naartoe is als volgt:

Neem de weg die ik u heb ben voorgegaan,
Leef het leven dat ik u heb voorgeleefd,
Jullie zullen leven als broers en zussen,
in gelijkheid, vrijheid en gerechtigheid.
In dat inzicht, in die praktijk,
ligt het beloofde land.
Dat is het visioen. Vergeet het niet.

Heel de santeboetiek aan neggoden en keizers
kan niet op tegen zoveel menselijkheid,
zegt Johannes.

Hij bezweert er de gemeenten in Asia mee:

Weet wie ge aanbidt!

Gij zult uw knie niet buigen voor wie op aarde tronen.

Ooit, niet lang meer, zullen Mars en Jupiter,

Bacchus en Diana,

keizer Domitianus en Roma Dei

zich gewonnen moeten geven en erkennen:

“ Het lam dat geslacht is, komt alle macht, rijkdom en wijsheid toe,
En alle kracht, eer, lof en dank.”

Zing daarom met mij, dit paaslied:

“ Eeuwige, die ons heeft weggeleidt uit de slavernij.

Lam van God, die ons de weg naar bevrijding is voorgegaan,

Sta in ons op.

Laat Uw Rijk kome!

Weldra op aarde,

zoals nu al in de hemel! ”

En heel de schepping zal een zucht van bevrijding slaken
en antwoorden: “Amen ” .

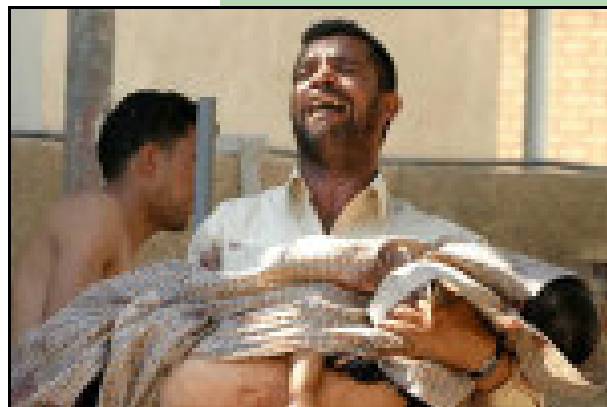
Maar zover is het nog niet. We moeten inzicht in de wereld verwerven
opdat we weten wanneer de tijd gekomen is. En hoe lang we nog moeten volhouden.
Jezus heeft ons van onze blindheid verlost,
heeft ons bekrachtigd met hoop opdat we zouden opstaan
en de weg naar bevrijding zouden gaan.
Hij heeft voor ons het boek van de geschiedenis geopend
en met elke zegel die hij openbrak,
ontsluierde hij wat er gaande is in de wereld, en wat ons te doen staat:

Het Lam heeft het het boek van de wereld geopend

Het eerste zegel verbroken:

En wat zien we?

Uit het boek galoppeert een wit paard

Het Derde Testament

met erop een zegevierende ruiter met een kroon.
Het eeuwige verhaal van overwinnaars en overwonnenen.

Het Lam verbrak het tweede zegel
En uit het boek raast een tweede paard
Vuurrood, met een bloeddorstig ruiter erop.
Het oude verhaal van oorlog en gruwelijke slachtpartijen.

Het lam verbreekt het derde zegel
En uit het boek van de wereld stijgt een derde paard op, gitzwart.
De ruiter houdt een weegschaal in de hand en een stem zegt:
“ E en ganse dag werken, voor een handje vol tarwe ”
Het bekende verhaal van uitbuiting en hongersnood.

Het lam verbreekt het vierde zegel
En uit de wereldgeschiedenis duikt een vaalgroen paard op
Met op zijn rug de Dood, en Hades kwam achter hem aan.
Hij regeert over het vierde deel van de aarde met pest en dood.

Toen het lam het vijfde zegel verbrak
klonken de stemmen van wie vermoord werden om het woord van God.
Zij riepen:
“ Hoe lang nog, Eeuwige, voor Gij ons bloed wreekt? ”
Zij kregen allen een wit gewaad en de belofte dat die tijd van gerechtigheid nabij is.
Maar voor er verandering komt, zullen er nog sneuvelen.
Het bekende verhaal dat het leven van slachtoffers beheerst: onmacht en uitputting.

Het lam verbreekt het zesde zegel
En er ontstaat een hevige aardbeving.
De zon wordt zwart en de maan kleurt rood als bloed.
De wereldorde stort in, gaat aan z ' n eigen onrecht ten onder.
De schepping rolt zich op, plooit dicht -terug naar het beginpunt:
naar leegte en chaos. Terug naar af.
Koningen en edelen vallen van hun plaats,
Allen, slaven en vrijen, kruipen weg in spelonken.
Iedereen roept:
“ Verberg ons voor het aanschijn van De Ene die gezeten is op de troon,
en voor de toorn van het Lam.”
Deze orde zal verdwijnen. Zoveel is duidelijk.
Die dag zullen de slachtoffers recht gedaan worden.
Geen Romeinse keizer zal dan standhouden.

<Tussenkopje>Heaven knows!
En intussen moeten we herinneren
wat de hemel al lang weet:
Een andere orde is mogelijk!

Temidden van de puinhopen
van het ommuurde Palestina -openluchtgevangenis vermomd als ‘ Beloofd Land ’

Het Derde Testament

Temidden van de ruïnes in Afghanistan en Irak,
Temidden van de hongerkreten in Darfoer
In de kinderkamers van de Vlaamse gesloten asielcentra
Midden in de drukte van Wall Street

Temidden al die vernieling, onrecht, gruwel
klinkt een luide Stem op,
de Stem van wie nooit gehoord worden,
de Stem van wie kapotgeslagen zijn, moegetergd, uitgehongerd.
De Stem zegt:

“ Nu begint de invasie van de Gerechtigheid, het imperium van de Vrede,
Vanaf vandaag: de heerschappij van de Eeuwige en zijn Bevrijder
Nu, tot in eeuwigheid. ”

Eindelijk. Een stem van een mens
die er niet meer tegen kan
en ‘ de-wereld-zoals-hij-is ’ bezweert:

Het moet gedààn zijn.
Dit onrecht houdt NU op. Niet morgen. Niet later. Nu.
Dit geweld heeft geen gezag meer over mij,
zal mij geen seconde meer verlammen,
zal mij -met geen van zijn gezichten- ooit nog op de knieën dwingen.
De heerschappij van deze zogezegde ‘ beschaving ’
is voorbij.
Afgelopen.
Over en uit.

Laat heel ons denken, ons handelen, ons geloven,
Laat heel ons vertrouwen
nu al doordrongen zijn van deze àndere werkelijkheid:
van een nieuwe Aarde, een herstelde schepping, grond en lucht en zeeën rein, seizoenen in
balans,
heel ons bewustzijn
doordrongen van een nieuw Jerusjalajiem, Stad van Vrede, samenleving zonder racisme,
uitbuiting, moord
Laat ons leven als in den beginne, zoals wij bedoeld waren.
Laat heel ons toekomstbeeld
doordrongen zijn van een nieuwe Tempel, tent van samenkomst, relatie-oord waarin het
huwelijksverbond tussen de Eeuwige en zijn volk blijvend herdacht en heruitgevonden wordt,
opdat allen mogen bestaan: rechttop
en trouw aan het leven. In goede en kwade dagen.

Het geweld, de terreur, de bloeddorstigheid
zijn NU AL overwonnen
- met zoveel lef zullen wij het bestrijden: als tegen een gewonde vijand die op z ’ n laatste
benen wankelt.

De uitbuiting, leugens, propaganda
zijn NU AL overwonnen
-met zoveel kennis van wat gerechtigheid is, kleden wij het eigenbelang uit,

Het Derde Testament

ontmaskeren we de dieven, we klagen de uitbuiters aan, slepen ze voor de rechtbank,
we schoppen ze de hemel uit!

De dwang van eten – kopen – geld beleggen,
de meeslepende stroom van ‘ zorg-goed-voor-jezelf! ’
het hypnotiserend gefluister van ‘ Er is geen alternatief. Leg je neer bij de gang van zaken ’

...

Het is NU AL overwonnen,
- met zoveel medestanders weten wij: dié stroom eindigt in een modderpoel.
Want zie, wij zijn - zij aan zij-
een dam die de stroom van richting verandert.

Vandaag begint de verandering. Wij zijn het eerste signaal.
Heden en toekomst vallen onder de beleidstermijn van de Eeuwige.
Heaven knows, het hangt in de lucht!

Waarom dan nog langer
andere leiders dienen?

Elke Vandepierre

“ Ik ben niet gekomen om te slapen ”

“ Een film over de revolutionaire daden van een jonge priester in een voor ons onbekende wijk ergens in Venezuela. Kan dat de jeugd nog boeien?” Een vraag die ik hardop hoorde stellen naar aanleiding van de documentaire 'Persona non Grata' die Fabio Wuytack maakte over zijn vader Frans. Omdat ik toen de kans niet kreeg op deze vraag te reageren, ben ik blij het alsnog te kunnen doen, via dit artikeltje.

Het begin

De documentaire neemt ons mee naar de Venezolaanse sloppenwijken, de barrios, in het jaar 1967. Via korte, vaak hilarische en soms bijna poëtische anekdoten over het begin van zijn verblijf, gebracht door enkele toenmalige bewoners, ontmoeten we er de jonge priester Frans Wuytack - Francisco voor de vrienden. Padre Wuytack was geen priester zoals ze die tot dan toe in de barrio gekend hadden: zijn eerlijkheid, vrijgevigheid en volledige beschikbaarheid voor het volk, maakten hem 'bijna even verdacht als een hulpvaardige politieagent'. Zijn ongewone ideeën bleken echter oprecht en al gauw slaagde hij erin het vertrouwen van de mensen te winnen.

'Francisco', zo wordt ons verteld, 'zag nooit problemen, enkel mogelijkheden'. En een meer menswaardig bestaan voor de mensen in de barrio behoorde onder meer tot die mogelijkheden volgens Wuytack. Door samen met de bewoners kunstwerken te maken, theater te spelen en huizen te bouwen toonde hij hen dat iedereen talenten had, dat iedereen bijzonder was op zijn eigen manier. Eerder dan te wijzen op hun noden, wilde Wuytack vertrekken van hun potentieel. Op die manier wilde hij de mensen van de barrio ook zichtbaar maken voor de buitenwereld: niet als hulpbehoevende sukkelaars, maar als mensen met evenveel talent en wijsheid als anderen, maar met minder kansen. Als ultieme synthese van deze twee paden - kunst en verzet - organiseerde hij vreedzame manifestaties op drukke straten in de benedenstad: kunstwerken en hun kunstenaars uit de barrio namen plaats midden op straat en versperden de weg. Deze 'exposities' maakten zowel de noden als de talenten zichtbaar, die te vaak in de sloppenwijken verborgen bleven.

' Para Cristo '

In dit eerste gedeelte van de documentaire wordt uitgebreid verteld over de acties die onder leiding van Wuytack werden opgezet, ter verbetering van de levensomstandigheden van deze mensen. Acties voor drinkbaar water, onderwijs, sociale zekerheid, ... De rode draad doorheen het verhaal is die van Wuytacks overtuiging en strijd, met de tijd steeds krachtiger door de bijstand en het vertrouwen van de mensen rondom hem.

Al bij zijn aankomst in Venezuela verzamelde hij onder het mom van een christelijke praatgroep, een groep gelijkgestemde jongeren rond hem die zijn acties en visie ondersteunden. Zij noemden zich 'Jovenes para Cristo' ([Jongeren voor Christus], een naam die later het bijschrift 'Revolución de la Consciencia' [Revolutie van het Geweten] kreeg. Gebeten door Wuytacks ideeën, versterkte de groep zijn strijd en hun acties werden steeds gericht en meer zichtbaar. Op subtiel wijze laten Fabio's beelden en de geciteerde anekdoten voelen, hoe deze strijd verbeterener en gevaarlijker werd. Wuytack en zijn groep trokken de aandacht van de ordediensten en de kerkelijke autoriteiten, en zelfs die van het Venezolaanse parlement.

Ondanks de soms harde verhalen over de aanpak door de politie, de angst voor opsluiting en vergeldingsacties, klinkt ook dit deel van het verhaal alles behalve bitter. Komt het door de jongensachtige lach van één van de toenmalige 'Jovenes para Cristo', de vrolijk schijnende Zuid-Amerikaanse zon of de opzweepende muziek die de fragmenten begeleidt? In ieder geval slaagt Fabio er met zijn regie in, om tussen de lijnen door de kracht

van deze mensen en hun geloof in de strijd voelbaar te maken, ook tijdens de moeilijkste momenten.

Heen en weer

In een definitieve poging Wuytacks invloed op het volksverzet een halt toe te roepen, wordt hij in 1970 verbannen van Venezolaanse bodem. Frans begint een nieuw leven als priesterarbeider in de Antwerpse haven. Zijn 'gedwongen repatriëring' doofde zijn verzet echter niet, en zijn revolutionaire ideeën kregen ook vorm in een Vlaamse versie: tijdens de grote dokstaking van 1970 was Wuytack lid van het stakerscomité. Barrio la Vega of de Antwerpse dokken: de strijd blijft dezelfde.

In 1973 krijgt Francisco de kans om terug te keren naar Venezuela met de guerrilla. Het was een wederzijdse dienst: hij kon weer bij zijn geliefde volk zijn en de guerrilla kon het personage 'Padre Wuytack' uitspelen in hun strijd. Wuytack had misschien het hart van een ware guerrillero, maar aan hun strenge veiligheidsregels kon hij zich moeilijk houden. Wat een strategische terugkeer moest worden, eindigde bijna in een fiasco. Francisco werd opnieuw gevat en het land uitgezet.

2006: de cirkel is rond

Bijna 40 jaar na zijn verbanning keert Padre Francisco terug naar zijn 'geliefde land Venezuela' waar zijn werk tentoongesteld zal worden in Caracas. Zijn oudste van 4 kinderen, Fabio Wuytack, legt het gebeuren vast op beeld. Hij reist rond met zijn vader op zoek naar getuigenissen, flarden van het verleden en gedachten van het heden. Het resultaat van de reis en Fabio's knip- en plakwerk van oud beeld- en geluidsmateriaal, is deze documentaire.

Wat Padre Francisco voor deze mensen betekende en nog steeds betekent, is niet in enkele woorden te grijpen. Zelfs een hele documentaire gewijd aan zijn verhaal, geeft ons nog het gevoel dat we niet kunnen vatten hoe het geweest moet zijn. We zien hoe Wuytacks verhaal stilaan dat van een heel volk wordt. De herinneringen aan vroeger maken van elke medestander een held, van elk teken van verzet een heldendaad. Iemand noemt hem 'de natuurlijke antithese van zowel de politieke als de kerkelijke machthebbers'. Een titel die, in combinatie met Frans' hartelijkheid, de kracht van zijn persoon en zijn verzet bijna zou kunnen vatten.

Als er iets is wat Fabio Wuytack van zijn vader heeft geërfd, is het volgens mij passie en doorzettingsvermogen. Want enkel iemand met passie kan een documentaire als 'Persona non Grata' maken. Tel daarbij Fabio's liefde voor zijn vak en voor zijn vader, en je creëert de omstandigheden waarin een dergelijk integer maar ook groots portret van de kunstenaar / revolutionair / vader Frans Wuytack kon ontstaan.

Om terug te komen op de vraag waarmee ik dit artikel begon: "Kan een film over de revolutionaire daden van een jonge priester in een onbekende wijk ergens in Venezuela de jeugd nog boeien?" Ik kan deze vraag enkel beantwoorden met een volmondig 'ja'. Meer nog, ik raad iedereen aan de documentaire te bekijken en zo zelf de magie ervan te ervaren.

Hanna Mampuyts

Voor het bestellen van de DVD:

Werkplaats

voor Theologie en Maatschappij

Boomssesteenweg 269

2020 Antwerpen

tel: 03-216.92.83

of wtm@skynet.be

Prijs van de DVD:

€20 + verzendingskosten

